

IDENTITETSTATUS I FORHOLD TIL ANGST OG KONTROLLPlassERING:
TO META-ANALYSER

Kjersti Rønningen Lillevoll
Hovedoppgave
Profesjonsstudiet i psykologi

Institutt for psykologi
Universitetet i Tromsø, 2007

Veileder: Professor Jane Kroger
Biveileder: Førstemanuensis Monica Martinussen
Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø

Forord

Denne hovedoppgaven inngår i et prosjekt ledet av professor Jane Kroger, støttet av Norges Forskningsråd, Oslo (tilskudd #161212/V50). Prosjektet har som formål å oppsummere forskningen på identitetsstatus gjennom å utføre meta-analyser. Kandidaten har vært involvert på prosjektet siden 2004. Mellom 2004 og 2006 var kandidaten forskningsassistent for prosjektet, og mellom 2006-2007 har kandidaten utført analysene av to personlighetsvariabler under veiledning av Jane Kroger og Monica Martinussen. Studiene brukt i meta-analysen har vært samlet inn til prosjektets formål av forskningsassistenter. De øvrige litteratursøkene har kandidaten selv foretatt.

Kandidaten ønsker å rette en stor takk til Jane Kroger og Monica Martinussen, for positivitet, tilgjengelighet og konstruktiv veiledning.

Sammendrag

Marcias identitetsstatusparadigme har vært en dominerende tilnærming i identitetsforskningen. Rundt 1100 studier har brukt modellen for å undersøke ulike dimensjoner av identitetsutviklingen, men ingen systematisk meta-analyse har vært utført. Hensikten med denne studien var å utføre to meta-analyser på identitetsstatus i forhold til angst (studie 1), og kontrollplassering (locus of control) (studie 2).

Resultatene for studie 1 viste en signifikant forskjell i angstskåre mellom forclosure og moratorium og diffusion. Forclosure skårte lavere på angst enn både moratorium og diffusion. Ingen signifikante forskjeller ble funnet mellom achievement og hver av de andre statusene. Det ble ikke funnet noen kjønnsforskjeller. Resultatene for studie 2 viste signifikante korrelasjoner av svak til middels styrke, mellom identitetsstatus og kontrollplassering. Achievement korrelerte positivt med intern og negativt med ekstern kontrollplassering. Moratorium, forclosure og diffusion korrelerte negativt med intern og positivt med ekstern kontrollplassering. Resultatene fra de to studiene støtter delvis validiteten til de fire identitetsstatusene.

Kandidat: Stud. Psychol Kjersti Rønningen Lillevoll

Tittel: Identitetsstatus i forhold til angst og kontrollplassering: To meta-analyser

Grad: Hovedoppgave til graden Cand. Psychol, Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø.

Identitetsstatus i forhold til angst og kontrollplassering: To meta-analyser.

Eriksons (1968) teori om psykososial utvikling har fått en sentral plass innen utviklingspsykologi. Han beskriver individets psykososiale utvikling i en stadieteori der ethvert trinn bygger på det forrige. Teorien er basert på psykoanalytisk teori, men har et annet fokus enn tidligere teorier om utvikling fra samme tradisjon. For det første skiftet han fokus fra id og libidnale krefter til utviklingen av ego. Han endret fokus fra psykopatologi til normalfungering, og fremholdt også at utvikling er en livslang oppgave. Og ikke minst vektla han omgivelsenes rolle i forhold til utvikling av ego. Identitet i hans teori er avhengig ikke bare av individets biologi, men individets livshistorie og kulturell kontekst bidrar også til å skape opplevelse av mening og kontinuitet. Utviklingen av identiteten skjer i følge Erikson i et eget stadium som finner sted i ungdomstiden når personen i økende grad har de fysiologiske, mentale og sosiale forutsetningene for å møte en identitetskrise (Erikson, 1968).

Den første opplevelsen av et "jeg", før ungdomstiden, baseres på introjeksjon og identifikasjon (Erikson, 1968). Når barnet oppdager at det er et eget individ atskilt fra omsorgspersonen, internaliserer barnet et bilde av den andre (introjeksjon). Senere vil barnet etterligne andre som de ser opp til (identifikasjon) før det begynner å selektere identifikasjoner ut fra egne vurderinger. Dette er forløperne til den identitetsutviklingen som skjer i ungdomsalderen, og for identiteten som fortsetter å forandre seg livet igjennom. Utviklingen gjennom stadier baserer seg på to prosesser: krisen og forpliktelsen. Det første er en evaluerende prosess, en kriselignende tilstand, siden av Marcia kalt utforskning (exploration). Det andre er en erkjennelse, det å ta til seg et verdensbilde eller verdisystem som "sitt", kalt engasjement eller forpliktelse (commitment). Hvert av de åtte stadiene i teorien representerer en krisetilstand, en indre konflikt, som kan føre til en utvikling i retning av enten et positivt eller negativt utfall. Dette vil igjen legge grunnlaget for den videre utviklingen gjennom å skape forutsetningene for hvordan individet tilpasser seg omgivelsene.

Identitet er det sentrale temaet i det femte stadiet som entres i ungdomstiden. Her kan krisen eller konflikten ende i en forløsning hvor individet tar til seg en ideologi og virkelighetsopplevelse, og opplever å ha definert seg selv og skapt en helhetlig identitet. For individet vil dette gi en opplevelse av velvære og trygghet, og kommer til uttrykk gjennom en

forpliktelse til verdier, yrkesrolle og seksuell orientering som tilfredsstillende ens behov og talent. Dersom konflikten ikke løses opplever individet en tilstand i rolleforvirring (Erikson, 1968).

Marcias teori fra 1966 tar utgangspunkt i det femte stadiet i Eriksons teori, og er en operasjonalisering av identitetsbegrepet. Basert på prosessene som beskriver utvikling i Eriksons teori (utforskning og forpliktelse), utviklet han en typologi med fire identitetstilstander som individet kan befinne seg i, kalt identitetsstatuser: Achievement, moratorium, foreclosure og diffusion. Achievement-individer har gjennomgått en fase med utforskning og opplever forpliktelse til ett verdsett eller en ideologi. Moratorium-individer har ikke forpliktet seg til et verdsett, men befinner seg i en utforskningsfase. Foreclosure-individer har forpliktet seg til et verdsett, men uten noen forutgående utforskning. Diffusion-individer har ikke forpliktet seg til et verdsett, og er heller ikke i en utforskningsfase.

Marcia (1966, 1967) utviklet et semistrukturert intervju for måling av identitetsstatus på tre områder: Yrkesliv, religion og politisk overbevisning. Interraterreliabilitet har ligget rundt 80 prosent. Senere ble Marcias identitetsstatusintervju utvidet slik at det inkluderte også områdene seksuelt uttrykk og kjønnsrolle (Marcia, Waterman, Archer, Orlofsky, & Matteson, 1993). Det er også utviklet andre instrumenter for måling av identitetsstatus: For eksempel, Extended Objective Measure of Ego Identity Status-II (EOM-EIS-II; Adams, 1999; Adams, Bennion, & Huh, 1989, begge som referert i Kroger, 2004); Ego Identity Process Questionnaire (Balistreri, 1989); og Ego Identity Questionnaire (Schilling, 1975). En viktig forskjell i måten å måle identitetsstatus på, er kategorisk versus kontinuerlig måling. I kategorisk måling vil man ut fra enten vurdering eller skåre på et spørreskjema plassere individet i en identitetsstatus. Personen kan bli plassert i ulike statuser for ulike domener (yrkesliv, religion, etc.), og/eller få en generell status. Men man kan også måle statusene kontinuerlig som fire dimensjoner, slik at man får en skåre for graden av tilstedeværelse av hver status hos personen. Da får personen en skåre for achievement, moratorium, foreclosure og diffusion. Ut fra dette kan man enten plassere individet i en kategori, eller undersøke korrelasjonelt om det er sammenheng mellom skåre på de ulike dimensjonene og en annen variabel.

I årtiene siden de første resultatene på Marcias forskning ble publisert har det vokst frem en betydelig mengde empiri på området. Nærmere ett tusen studier har undersøkt egenskaper ved identitetsstatusbegrepet. Empiriske studier har undersøkt forholdet mellom identitetsstatus og blant annet personlighetsvariabler, ulike atferdsmål, mønstre i familiekommunikasjon, og hvordan

identitet endres over tid. Til dags dato har få studier systematisk gjennomgått empirien på disse ulike områdene, og de studiene som gjør dette oppsummerer hovedsakelig forskningen ved å gjøre rede for antall studier med henholdsvis signifikante og non-signifikante funn (en metode kalt "vote counting"; se for eksempel van Hoof, 1999; Kroger, 1997).

Det er flere mangler ved en metode som "vote counting" (Lipsey & Wilson, 2001). En av dem er at metoden ikke er sensitiv for styrken på funnene i de ulike studiene. Et signifikant funn i en studie med lite utvalg vil da telle like mye som en studie med stort utvalg, selv om den siste studien har langt større statistisk power. Det å bare telle opp andelen signifikante funn kan da være direkte villedende, fordi man ikke tar hensyn til styrken på funnene. Videre kan man ikke oppdage skjulte effekter på tvers av studier, eller vurdere effekten av modererende variabler systematisk og objektivt. En annen ulempe er at det er problematisk å håndtere et stort datamateriale på en strukturert og oversiktlig måte, noe som øker risikoen for at man går glipp av sammenhenger i materialet. En annen konsekvens av dette er at det er vanskelig for andre å vurdere og etterprøve fremgangsmåten og konklusjonene.

En meta-analyse er en statistisk metode som løser flere av disse problemene, og som gjør forskeren i stand til å kunne undersøke studiene innen ett felt samlet og summere opp funnene i forskningen. Dette gjøres ved å beregne en effektstørrelse som angir størrelsen og retningen på funnet i hver studie, i motsetning til å bare se på hvorvidt funnene er signifikante eller ei. Det har ikke tidligere vært utført meta-analyser i de ulike feltene i identitetsstatusforskningen. Hensikten med denne studien er å undersøke forholdet mellom identitetsstatus og to personlighetsvariabler, angst (studie 1) og kontrollplassering (studie 2), ved å bruke meta-analyse som metode.

Angst er et sentralt element i psykoanalytisk teori. Marcia undersøkte i sine tidligste studier forholdet mellom identitetsstatus og angstskåre (Marcia, 1967; Marcia & Friedman, 1970), og angstvariabelen har siden vært brukt for å argumentere for validiteten av begrepet. Disse funnene viste at foreclosure-individer skårte lavest på angst, mens moratorium-individer hadde en relativt høy angstskåre. Ut fra teorien forklarer man dette med at moratorium-individer befinner seg i en krisetilstand, og man tenker seg at dette genererer angst og gir en høyere angstskåre (Marcia, 1967). Foreclosure-individer er per definisjon akseptorientert og forventes derfor å svare på en sosialt akseptert måte (Marcia, 1967). Senere studier har gitt mer nyanserte funn i forhold til blant annet identitetsstatus-område (yrkesliv, religion, politisk overbevisning) (for eksempel Dellas & Jernigan, 1990) og kjønn (for eksempel Balistreri, 1989; Cramer, 2000; Rothman, 1984).

En annen variabel som har vært viet oppmerksomhet i identitetsstatusforskningen er kontrollplassering (locus of control). Kontrollplassering kan kort sies å dreie seg om hvorvidt man opplever at man selv har kontroll over det som hender (intern kontrollplassering), eller om man føler seg prisgitt andre omstendigheter som flaks eller andres kontroll (ekstern kontrollplassering) (Rotter, 1966). Forskning på utviklingen av kontrollplassering i ungdomstiden har funnet en klar trend i retning mindre ekstern kontrollplassering jo senere i ungdommen (Cairns, McWhirter, Duffy & Barry, 1990; Chubb, Fertman & Ross, 1997; Knoop 1981), men det er også funn som indikerer at kontrollplassering er relativt stabilt gjennom ungdomstiden (Kulas, 1996). Knoop (1981) argumenterer for at en mulig utviklingstrajektorie fra ekstern til intern kontrollplassering, kan ha en sammenheng med at man med alderen får mer erfaring, kunnskap og kompetanse. Hvis man da ser for seg en utvikling fra ekstern til intern kontrollplassering med økende alder, kan det da også tenkes at det finnes en sammenheng mellom kontrollplassering og identitetsstatus? Forskningen på dette feltet har resultert i noe sprikende funn, men det mest konsistente funnet synes å være mer intern kontrollplassering blant achievement-individer. En meta-analyse vil kunne redegjøre ytterligere for dette.

Kontrollplassering har vært sett i sammenheng med angst og angstrelaterte begreper av flere forfattere (for eksempel Johnson & Sarason, 1978, Lane & Francis; 2003; Lefcourt, Miller, Ware & Sherk, 1981; Parkes, 1984; Shelley & Pakenham; 2004). Johnson og Sarason (1978) fant støtte for hypotesen om at kontrollplassering fungerte som en medierende variabel i forholdet mellom negative livshendelser og depresjon og angst. Lefcourt og kolleger (1981) sine resultater er i tråd med dette. Her fant man at opplevelser tre til syv år tilbake i tid, i større grad virket inn på det nåværende humøret til personer med ekstern kontrollplassering enn hos personer med intern kontrollplassering. En forklaring, ifølge forfatterne, kan være at personer med intern kontrollplassering har mer målrettet aktivitet og søker nye utfordringer, og da vil tidligere nederlag blekne raskere. Personer med ekstern kontrollplassering har imidlertid en tendens til å vike unna nye utfordringer som kan komme til å bekrefte deres opplevelse av å ikke ha kontroll. Andre studier har funnet sammenheng mellom kontrollplassering og stressmestring (Parkes, 1984), emosjonell uro ved sykdom (Shelley & Pakenham, 2004) og depresjon og angst i forbindelse med menstruelle endringer hos kvinner (Lane & Francis, 2003).

Angst og kontrollplassering er altså relaterte begreper, men i de følgende to studier vil identitetsstatus undersøkes i forhold til angst (studie 1) og kontrollplassering (studie 2) separat.

Studie 1: Identitetsstatus og angst: En meta-analyse

Angst er et fenomen alle mennesker kjenner, og som er en større eller mindre del av alles liv. Det er et komplekst fenomen som bunner i vitale frykt- og overlevelsesmekanismer, og således er en nødvendig og adaptiv respons. Men systemet er ikke perfekt, og mange mennesker sliter med angstlidelser. Individuer opplever angst i ulik grad, og det varierer fra person til person hvor utsatt eller tilgjengelig man er for å oppleve angstreaksjoner. Begrepet angst er altså relatert til tema som emosjoner, læring, personlighet og psykiske lidelser.

Det finnes mange definisjoner av angst, men bestemte tema er fellesnevner i mange av dem (Maher, 1966 som referert i Phares, 1991). For det første er angst referert til som en aktivert tilstand i nervesystemet som manifesterer seg gjennom kardiovaskulære, respiratoriske og gastrointestinale symptomer. For det andre forekommer denne tilstanden i nærvær av det personen oppfatter som en trussel, hvis ikke personen er forberedt til å respondere adekvat, eller begge deler. For det tredje vil problemløsning og evne til å håndtere situasjonen reduseres. Og til sist kan tilstanden kalles nevrotisk når den forekommer uten noen klar utløsende stimulus, eller hvis utløsende stimulus ikke representerer en reell fare. Andre vektlegger det subjektive emosjonelle aspektet ved angst. Spielberg (1983) definerer angst som emosjon som en tilstand karakterisert av subjektive følelser av anspenning, frykt, nervøsitet og bekymring, og av aktivering i det autonome nervesystem (s. 4, min oversettelse).

Forholdet mellom angst og identitetsstatus har blitt undersøkt i et tyvetalls studier fra identitetsstatusparadigmets begynnelse frem til i dag. Før en videre fordypelse av forskningen på dette feltet, er det nødvendig å sette begrepet angst inn i en teoretisk ramme.

Teorier om angst

Før man går løs på ulike forståelsesmodeller for angst, vil det være nødvendig med en begrepsavklaring. Strongman (1995) har konkludert med at det er konsensus teoretikere imellom om at angst kan skilles fra frykt ved at frykt retter seg mot et objekt som er ”eksternt”, ”virkelig”, ”kjent” eller ”objektivt”. Angst er derimot karakterisert ved at dens opprinnelse eller årsak er usikker for individet. Angstlidelser har angst som sin sentrale komponent, og defineres av ICD-10 (Verdens helseorganisasjon, 1999) som ”[l]idelser hvor angst er hovedsymptomet, og hvor angsten ikke er avgrenset til noen særskilt situasjon” (F41). Dette vil derimot ikke være særskilt tema i denne studien. Det skilles også mellom angst som forbigående tilstand og som personlighetstrekk

(Spielberger, 1972). Med angst som personlighetstrekk menes en relativt vedvarende tilbøyelighet til å oppleve angst i større eller mindre grad.

Tradisjonene innenfor psykologien har ulike forklaringsmodeller for angst. I psykoanalytisk tradisjon oppstår angst i dynamikken mellom id, ego og superego, og representerer enten en ytre fare eller intrapsykiske konflikter, i form av impulser fra id eller kontroll fra superego. Her angsten et signal om en faktisk eller potensiell fare mot ego (Strongman, 1995). Man skiller mellom to typer angst, normal og nevrotisk angst. Normal angst, av Freud kalt realitetsangst eller objektiv angst, er av ikke-patologisk art og knyttet opp mot en ekstern trussel mot personen (Crosby, 1976). Denne typen angst er derfor naturlig og nødvendig, og øker proporsjonalt med den eksterne trusselen. Den er heller ikke forbundet med intrapsykiske konflikter og bruk av forsvarsmekanismer. Denne typen angst refereres gjerne til som frykt fremfor angst (Strongman, 1995). Nevrotisk angst, ofte kalt subjektiv angst, fremkalles av objekter eller situasjoner som i prinsippet ikke utgjør noen objektiv trussel for personen. Denne reaksjonen står ikke i samsvar til den objektive faren personen er i, men er forbundet med intrapsykiske konflikter og bruk av forsvarsmekanismer for å regulere angsten (Crosby, 1976). Innvendingene til denne forståelsen av angst er mer en generell kritikk av tradisjonen, og dreier seg blant annet om problemene med å operasjonalisere begrepene, og teste prediksjoner empirisk.

Edelmann (1992) gir en grundig presentasjon av læringsteoretiske og kognitive tilnærminger til angst, og dessuten en diskusjon av angst som situasjonsavhengig tilstand versus personlighetstrekk. Innen læringspsykologi fokuserer man på at angst oppstår som en lært respons i form av betinging til en ubetinget stimulus. En stimulus som i utgangspunktet ikke angstfremkallende (betinget stimulus, BS), kan fremkalle en angstrespons (betinget respons, BR) etter å ha blitt parett med en angstfremkallende stimulus (ubetinget stimulus, US). Denne betingede responsen kan da generaliseres til andre lignende stimuli, og derfor forklare hvorfor andre ubetingede stimuli kan fremkalle betinget respons.

Flere innvendinger har blitt reist mot denne teorien. Rachman (1977) peker blant annet på at det finnes tilfeller hvor man skulle tenke seg at utvikling av en betinget fryktreaksjon burde skje, for eksempel gjentatte luftangrep, men hvor man ikke finner noen vedvarende angst. En annen kritikk retter seg mot det faktum at det finnes stimuli, for eksempel treklosser og lekeender, som det er vanskelig å betinge en fryktrespons til (Bregman, 1934).

Teorien om angst som betinget respons har siden gjennomgått en rekke endringer. Modellering og overføring av informasjon ble nye elementer, og man begynte å se angsten som et produkt av flere relativt uavhengige systemer. En forståelse som har vunnet terreng er tre-systems-modellen (Lang 1968; 1971; Lang, Rice & Sternbach, 1972, alle som referert i Edelman, 1992). Det er en tredelt analyse av mekanismer som er assosiert med emosjoner generelt og angst spesielt. Disse uavhengige systemene er motorisk atferd, lingvistiske uttrykk og fysiologiske tilstander. Motorisk atferd forbundet med angst vil typisk være unngåelsesatferd, men også å skifte positur, skjelve og lignende. Lingvistiske uttrykk inkluderer kognitive opplevelser som rapporteres verbalt, og en bred definisjon vil inkludere alle sider ved individets persepsjon, til og med hukommelsen. Aktivering i det sympatiske nervesystemet er generelt assosiert med det fysiologiske systemet med økning i hjerterate, respirasjon, muskelspenning etc. Studier har vist en manglende samvariasjon mellom disse systemene som av noen har blitt tolket som at de er funksjonelt uavhengige. Andre har kritisert modellen for at systemene er for dårlig definerte og vanskelig å måle, spesielt de lingvistiske/kognitive og fysiologiske komponentene, og at dette kan forklare fraværet av interkorrelasjon.

Kognitive teorier er utviklet på ulik bakgrunn og har forskjellige forklaringsmodeller, og det er derfor stor variasjon dem i mellom for hvordan de forklarer angst. Teorier om kognitiv forventning (cognitive expectancy theories) baserer seg på læringsteoretiske prinsipper, men fremholder at det foregår en medierende kognitiv prosess mellom eksponering av stimulus og respons (Edelman, 1992). Angst er da resultat av en forventning om sosial eller fysisk fare. Slike forventninger kan oppstå gjennom betinging, modellering eller overføring av informasjon, eller en kombinasjon av disse. Reiss (1991) oppsummerer seks kognitive faktorer som han mener underligger angst. De seks faktorene er forventninger om fysisk fare, sosial vurdering eller angst, og sensitivitet for skade, sosial vurdering og angst.

Andre vurderer det kritiske elementet til å være en vurdering av ens evne til å håndtere de potensielle farene, referert til som self-efficacy (Bandura, 1977). De som vurderer sine evner i en spesifikk situasjon som gode, har ingen grunn til å være engstelige, mens de som tviler på sine evner vil vike unna og føle seg engstelig. Self-efficacy har hatt en viss prediktiv validitet i forhold til bedring av enkle fobier (for eksempel fobi for slanger, høyder etc.), men for mer komplekse fobier, for eksempel av interpersonlig art, har man ikke kunnet finne en slik sammenheng.

Banduras teori er ifølge Brewin (1988) mer egnet til å forklare hvordan angst opprettholdes enn hvordan den oppstår og reduseres.

Andre kognitive teorier fokuserer på at persepsjon og tolkninger er direkte opphav til angst (Beck, Emery & Greenberg 1985). Her tenker man seg at kognitive skjema og automatiske tanker er kilden til angstlidelser, og også det som gjør at de opprettholdes. Det er skjemaenes spesifikke, innhold som reflekterer fare rettet mot individet, som er sentralt i angst. Også engstelige personer har skjema med relevant informasjon, men vil i situasjoner som oppfattes som truende, skifte over til skjema som fremmer prosessering av faresignaler (Ingram & Kendall, 1987). Engstelige mennesker vil, ifølge modellen, selektivt prosessere informasjon relatert til fare slik at man får et oppmerksomhetsbias i informasjonsprosesseringen. Et slikt mulig oppmerksomhetsbias har vært gjenstand for flere studier hvor man har brukt dikotiske lyttetester og varianter av Stroop-testen. Funnene indikerer at engstelige er mer oppmerksomme på stimuli som representerer en trussel, og at dette gjelder i større grad jo mer engstelig personen er. Dette er reliable resultat når man måler angst som personlighetstrekk. I følge Spielberger 1972 bør ”en adekvat teori om angst gjøre et konseptuelt og operasjonelt skille mellom angst som en forbigående tilstand og som et relativt stabilt personlighetstrekk” (s. 38, min oversettelse). Emosjonen angst, slik den oppleves subjektivt, kan skilles fra individuelle forskjeller i tilbøyeligheten til å oppleve emosjonen angst. Angst som personlighetstrekk korrelerer relativt høyt med nevrotisisme (Edelmann, 1992), et av ytterpunktene på en dimensjon i Eysencks personlighetsteori.

Forskning på angst og identitetsstatus

Studiene som har sett på forholdet mellom angst og identitetsstatus, er varierte i design og metode. De fleste tar utgangspunkt i en studentpopulasjon, men også andre utvalg har blitt undersøkt som high-school elever (Raphael, 1978), sykepleierstudenter (Johansson, 1983), godt voksne og eldre (Egli, 1979; Malin, 1981; Zampich, 1980), musikere (Nagel, 1987) og etniske grupper (Owen, 1984).

Marcia (1967) undersøkte dette temaet ut fra en hypotese om at identitetsstatusene representerte et kontinuum fra psykopatologi (diffusion) til normalitet (achievement). Til å studere dette brukte han Welsh Anxiety Scale (Welsh, 1956 som referert i Marcia, 1967) for å måle angst blant en gruppe menn, og i tråd med hypotesen skulle man forvente at jo lengre unna en helhetlig identitet man var, jo høyere angstsåre. Altså burde achievement ha lavest såre, moratorium nest laves, foreclosure nest høyest og diffusion høyest. Funnene støttet ikke hypotesen, for ytterpunktene

i angstnivå samlet seg i midten av det tenkte kontinuumet. Forclosure-gruppen skårte lavest på angst, mens moratorium skårte høyest. I sin tolkning av funnene legger Marcia vekt på at moratorium-individet befinner seg i en tilstand preget av usikkerhet, og at uforutsigbarheten som dette innebærer, kan forklare hvorfor de opplever mer angst enn andre identitetsstatusgrupper. Forclosure-gruppens lave angstskåre forklarer han med deres tendens til å tilpasse sin atferd i tråd med omgivelsenes forventninger.

Det mest konsistente funnet i forskningen på identitetsstatus og angst, er at forclosure-gruppen skårer lavest av identitetsgruppene på angst (for eksempel Balistreri, 1989; Dellas & Jernigan, 1990; Marcia, 1967; Marcia & Friedman, 1970; Rothman, 1984; Schilling, 1975), noe som gjelder både menn og kvinner. Det finnes også korrelasjonelle studier som støtter en slik negativ sammenheng mellom forclosure og angst (for eksempel Cramer, 2000), mens andre ikke finner en slik sammenheng (for eksempel Owen, 1984; Serling, 1992). De finner derimot en positiv korrelasjon mellom moratorium og angst (Owen, 1984; Serling, 1992), og diffusion og angst (Owen, 1984).

Marcia (1967) fant i et utvalg menn at moratorium-gruppen skårte signifikant høyere på angst enn hver av de andre identitetsstatusene. Dette ble tolket som en konsekvens av stresset og uforutsigbarheten gruppen opplevde i egenskap av å være i en krisetilstand. For et utvalg med kvinner (Marcia & Friedman, 1970) var det derimot diffusion-gruppen som skårte høyest på angst. Balistreri (1989) finner også dette mønsteret hvor moratorium-gruppen skårer høyest blant menn og diffusion-gruppen skårer høyest blant kvinner, mens forclosure-gruppen skårer lavest uansett kjønn.

Cramers (2000) funn skisserer et ulikt mønster for kvinner og menn i uforpliktete statuser, det vil si moratorium og diffusion, mens mønstrene for kjønnene i de forpliktete statusene, achievement og moratorium, er like. Det er en relativt sterk korrelasjon mellom angst og både diffusion og moratorium for menn, mens for kvinner er korrelasjonen nærmest null. Skillet mellom forpliktete og uforpliktete statuser er i tråd med resultatene i Wautiers (1999) studie, hvor de uforpliktete statusene skårer signifikant høyere på angst enn de forpliktete statusene.

Det finnes også en rekke studier som ser tendenser i ulike retninger, men som ikke når statistisk signifikans (for eksempel Greiner, 1990; Heyduk, 1982; Highland, 1980; Johansson, 1983; Malin, 1981; Raphael, 1978; Zampich, 1980).

Hypoteser

Forskningen på forholdet mellom angst og identitetsstatus tyder på at de uforpliktete statusene (moratorium og diffusion) er forbundet med høyere angstskåre enn de uforpliktete statusene (achievement og foreclosure) (for eksempel Cramer 2000; Wautier, 1999). Den statusen som er forbundet med lavest angstskåre, er foreclosure (for eksempel Balistreri, 1989; Dellas & Jernigan, 1990; Marcia, 1967; Marcia & Friedman, 1970; Rothman, 1984; Schilling, 1975), mens det kan se ut som det finnes en kjønnsforskjell i forhold til hvilken status som skårer høyest på angst. Blant menn ser det ut til at moratorium-individer skårer høyest (Balistreri, 1989; Cramer, 2000; Marcia, 1967), mens for kvinner later det til at diffusion skårer høyest (Balistreri, 1989; Dellas & Jernigan, 1990; Marcia & Friedman 1970). Med bakgrunn i denne forskningen kan følgende hypoteser om forskjeller i angstskåre mellom de ulike gruppene formuleres:

H₁: Uforpliktete identitetsstatusgrupper (moratorium og diffusion) skårer høyere på angstsmål enn forpliktete grupper (achievement og foreclosure).

H₂: Menn i moratorium skårer høyere på angstsmål enn menn i diffusion.

H₃: Kvinner i diffusjon skårer høyere på angstsmål enn kvinner i moratorium.

H₄: Personer i Forclosure-gruppen skårer lavere på angst enn alle andre identitetsstatuser, uansett kjønn.

Figur 1 viser oppsummert de forventede resultater for sammenligninger i angstskåre mellom de ulike statusene.

Figur 1. Forventede retninger for forskjeller i angstskårer i meta-analysen

Kvinner	Menn
Ach < Mor	Ach < Mor
Ach > For	Ach > For
Ach < Diff	Ach < Diff
Mor > For	Mor > For
Mor < Diff	Mor > Diff
For < Diff	For < Diff

Metode

Primærutvalg

Denne studien er utført som én av en serie meta-analyser på forskningen gjort innen identitetsstatus, og dens datamateriale kommer fra et større utvalg samlet inn til et større forskningsprosjekt (Ego Identity Statuses: A Meta-Analysis, støttet av Norges Forskningsråd, Oslo, tilskudd #161212/V50 til Jane Kroger, hovedansvarlig for prosjektet). Artikkene til dette forskningsprosjektet utgjorde primærutvalget. De følgende databaser ble søkt i, for tidsperioden 1967 til 2005: Psychinfo, ERIC, Sociological Abstracts og Dissertation Abstracts International. Følgende søkeord ble brukt: identity status, identity and Marcia, identity and Marcia's, og ego identity. Det totale utvalget (primærutvalget) utgjorde 550 studier (273 artikler og 277 publiserte doktorgradsavhandlinger).

Bare empiriske studier som bruker Marcia's identitetsstatusparadigme, og som sammenligner identitetsstatus med minst én annen variabel, ble inkludert i primærutvalget. Avhandlinger som også er publisert som artikkel ble utelukket, med mindre avhandlingen inneholdt relevant informasjon ut over det i artikkelen. Videre ble kun engelskspråklige publikasjoner inkludert.

Koding

I primærutvalget ble de følgende variablene kodet: publikasjonsår; type utgivelse (artikkel eller doktorgradsavhandling); studiens hovedtema; utvalgets størrelse og kjønnsfordeling; gjennomsnittsalder og aldersspenn; karakteristika ved utvalget (studenter [studienivå], arbeidstakere, hjemmeværende, arbeidsledige); sosioøkonomisk status og etnisitet; geografisk område; instrument for måling og metode for vurdering av identitetsstatus; reliabilitet som oppgitt i studien; variabler undersøkt i forhold til identitetsstatus og måleinstrument.

Kodingen ble utført av seks profesjonsstudenter som ble opplært av Jane Kroger. Interrater-reliabilitet ble beregnet med utgangspunkt i tjuefem prosent av primærutvalgets studier. For de kategoriske variablene varierte Cohens kappa mellom .48 og 1.0. Uenigheter i kodingen ble løst gjennom diskusjon. Prosentandelen enighet i kodingen var fra 79 til 85 prosent. For de resterende kontinuerlige variablene ble Pearsons korrelasjonskoeffisient beregnet til å være fra .84 til 1.0.

Utvalg for studie 1

Til sammen 27 studier undersøkte forholdet mellom identitetsstatus og angst. Av disse ble tre studier utelatt grunnet utilstrekkelig informasjon til å beregne en effektstørrelse; to artikler (en avhandling og en publikasjon) ble utelatt fordi identitetsstatusskårene var slått sammen til skårer for forpliktet og uforpliktet status; én artikkel ble utelatt da angstskåren var slått sammen med depresjons- og fiendtlighetsskåre til én negativ affekt-skåre; én artikkel ble utelatt fordi den bare undersøkte én identitetsstatuskategori; fem studier ble utelatt ettersom de undersøkte spesifikke typer angst, herunder dødsangst, kontekstuell angst, prestasjonsangst, sosial angst og separasjonsangst. Tolv studier (fem artikler og syv avhandlinger) brukte et kategorisk mål på identitetsstatus, mens tre (en artikkel og to avhandlinger) brukte et kontinuerlig mål. Man kan ikke bruke samme mål på effektstørrelse for disse to typene statistikk, og derfor ble separate meta-analyser gjennomført for de to studiene som brukte henholdsvis kategoriske og kontinuerlige mål på identitetsstatus. Ettersom det var få studier med kontinuerlig mål, ble de tre studiene ikke gjenstand for en meta-analyse. Tolv studier, alle med et kategorisk mål på identitetsstatus utgjorde altså utvalget for meta-analysen i studie 1.

Instrumenter brukt for å måle avhengig variabel, angst

De fleste av de 13 studiene som omhandlet angst og identitetsstatus, benyttet Welsh Anxiety Scale (WAS, Welsh, 1956 som referert i for eksempel Marcia, 1967; $k = 5$) eller State-Trait Anxiety Inventory (STAI; Spielberger, 1983; $k = 4$) for å måle angst, men fire andre instrumenter er også brukt. Welsh Anxiety Scale som inngår i Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI), ble utviklet for å måle manifest angst og ubehag. En høy t-skåre (>60) forekommer hos personer som vurderes å ha tilpasningssvikt, enten som følge av en krise eller kroniske problemer (Havik, 1993). The 48-Item Counseling Evaluation Test Revised (McMahon, 1971 som referert i Rothman, 1984) gir seks subskårer, hvorav en måler angst/spenning/stress. I testmanualen oppgis en korrelasjon med MMPI på .95 og .89, noe som har blitt kritisert som mistenkelig høyt. Testen er designet for bruk av personell som skal yte hjelp for å identifisere problemområder hos ungdom og voksne (Rothman, 1984).

State-Trait Anxiety Inventory (Form Y) (Spielberger, 1983) er et selvrapporteringsinstrument med to separate skalaer for henholdsvis angst som tilstand, og som personlighetstrekk. For å måle angst som tilstand blir deltakeren bedt om å angi hvor mye en rekke utsagn samsvarer med den han/hun føler akkurat i øyeblikket. For å måle angst som

personlighetstrekk skal deltakeren fylle ut skjemaet slik som han/hun føler seg generelt. Det vil som regel være en relativt høy korrelasjon mellom de to angstskårene (Spielberger, 1983), da personer som skårer høyt på angst som personlighetstrekk opplever angst som tilstand både oftere og mer intenst. Alle studiene som inngår i meta-analysen har brukt skalaen for angst som personlighetstrekk. IPAT Anxiety Scale Questionnaire (Cattell & Scheier, 1963 som referert i Highland, 1980) måler manifest angst, men skiller ikke mellom angst som tilstand og som personlighetstrekk. Self-Report Anxiety Scale (Kremen, 1990 som referert i Cramer, 2000) er delvis bygd opp av items fra andre måleinstrumenter for angst, og skal fokusere spesifikt på den fenomenologiske opplevelsen av angst fremfor å være et bredt mål på negativ affekt (Kremen, 1996). De 14 itemene tapper generell opplevelse av nervøsitet, bekymring og uro, og med unntak av ett spørsmål om søvnløshet, er somatiske symptomer ikke inkludert. Omnibus Personality Inventory (OPI) (Heist & Yonge, 1968 som referert i Dellas & Jernigan, 1990) er en selvadministrert inventorie som gir skårer for fjorten personlighetsdimensjoner (Shoenfeldt, 1972). Dimensjonen for angstnivå måler egentlig fravær av angst (freedom from anxiety) slik at økt skåre assosieres med lavere angstnivå. I en meta-analyse er det derfor nødvendig å ta hensyn til forskjeller mellom måleinstrumentene ettersom dette angir fravær av angst i stedet for tilstedeværelse av angst.

Foruten denne forskjellen mellom angst og fravær av angst er det også en ulikhet mellom instrumentene ved at STAI (Spielberger, 1983) skiller mellom angst som tilstand, og angst som personlighetstrekk. Alle studiene som bruker STAI, har som sagt brukt skalaen for angst som personlighetstrekk. Ettersom det er angst som personlighetstrekket som ligger til grunn for opplevelsen av angsttilstanden (Spielberger, 1983), og som er det mest stabile målet, vil det være naturlig å undersøke om akkurat denne dimensjonen av angst som har sammenheng med identitetsstatus. Både Welsh Anxiety Scale og skalaen "freedom from anxiety" fra Omnibus Personality Inventory er skalaer i personlighetsinventorier, og omhandler derfor angst som en relativt stabil tilstand fremfor forbigående. Det samme gjelder for IPAT Anxiety Scale Questionnaire som korrelerer høyt med MMPI, og Self-Report Anxiety Scale som spør om hvordan personen føler seg generelt. Ut fra instrumentbeskrivelsene er det derfor ikke grunn til å tro at instrumentene er så forskjellige at resultatene ikke lar seg sammenligne.

Prosedyre for meta-analyse

Én av studiene i utvalget (Dellas & Jernigan, 1990) rapporterte ikke en total identitetsstatus, men for hver av domeneene for yrkesliv, religion og politikk. I følge forfatterne av studien differensierer angst best mellom statusene i det religiøse domenet, og derfor ble dette domenet brukt i meta-analysen. Den samme studien skilte mellom to typer diffusjon, en ordinær diffusjon og en hvor vedkommende baserer seg på flaks og skjebne. For analysene ble den ordinære diffusjon-kategorien brukt.

Én studie (Schilling, 1975) brukte et instrument som gir identitetsstatus på to områder, EIQ-A (som representerer en fellesskåre for domeneene for yrkesliv, religion og politikk) og EIQ-B (som representerer et interpersonlig domene). Her ble det besluttet å bruke EIQ-A i analysene, ettersom dette tilsvarer områdene i Marcias instrument som var det mest brukte instrumentet ($k = 10$).

Meta-analysen ble utført ved bruk av programmet Comprehensive Meta-Analysis (Borenstein & Rothstein, 1999). Effektstørrelsen som ble brukt i analysene var Hedges $g = (M_1 - M_2)SD_{pooled}$. Analysene ble utført for utvalget i sin helhet, og for menn og kvinner separat.

Det skilles i meta-analyse mellom fixed effects model og random effects model (Lipsey & Wilson, 2001). I en fixed effects model antas det at effektstørrelsen for populasjonen er konstant, at den observerte effektstørrelsen i en studie gjenspeiler denne, bare påvirket av tilfeldig utvalgsfeil. Derimot kan man i mange tilfeller ha grunn til å tro at effektstørrelsen for populasjonen ikke er konstant, eller at det er andre forhold enn utvalgsfeil som kan innvirke på de observerte effektstørrelsene, for eksempel variasjon i prosedyrer. I denne studien er det rimelig å anta variasjon i effektstørrelsene som ikke bare skyldes utvalgsfeil, og derfor ble random effects modell brukt. Et annet moment som støtter opp om dette, er det relativt lave antall studier i meta-analysen som resulterer i lav statistisk power. Man risikerer da at man ikke kan forkaste nullhypotesen (at alle effektstørrelsene er like) i Chi-kvadrat-testen som brukes for å teste homogenitet, selv om det finnes betydelige forskjeller mellom studiene.

Resultater

Studiene som utgjorde utvalget for meta-analysen ($K = 12$) var publisert fra 1967 til 1990. Total N for utvalget var 1124. Gjennomsnittsalder for deltakerne i de syv studiene som hadde oppgitt dette var 23.6 ($SD = 9,51$). Tabell 1 viser en oversikt over samtlige studier som undersøker forholdet

mellom angst og identitetsstatus. Tabell 2 fremstiller en oversikt over de studiene som er med i meta-analysen og detaljer om dem.

Tolv studier (fem artikler og syv avhandlinger) hadde undersøkt forholdet mellom identitetsstatus og angst, og brukt et kategorisk mål på identitetsstatus. Disse studiene presenterte sine resultater med gjennomsnitt og standardavvik. Hedges g ($M_1 - M_2 / SD_{\text{pooled}}$) ble brukt som effektstørrelse, og denne representerer da den standardiserte forskjellen mellom gruppene som sammenlignes. For å undersøke om det er signifikante forskjeller mellom studienes effektstørrelser beregnes en Q -verdi. Denne er Chi-kvadrat fordelt, og dersom den er signifikant antar man at studiene er heterogene. Programmet beregner i tillegg et konfidensintervall for hver av de ulike gjennomsnittlige effektstørrelsene. Dersom konfidensintervallene overlapper for to grupper, for eksempel mellom kvinner og menn, indikerer dette at gruppene ikke er signifikant forskjellige.

Alle identitetsstatuser ble sammenlignet med hverandre (achievement-moratorium, achievement-forclosure, achievement-diffusion, moratorium-forclosure, moratorium-diffusion og forclosure-diffusion), både for menn, kvinner og begge kjønn kombinert. Dette utgjorde totalt 18 sammenligninger. K varierte i de ulike sammenligningene, og grunnen til det var at noen studier manglet personer i en av identitetsstatusene. I tillegg var K for gruppen med begge kjønn større enn gruppene for menn og kvinner addert. Dette kom av at enkelte studier ikke rapporterte data for menn og kvinner separat, og derfor ikke inngikk i gruppene for menn eller kvinner. Meta-analyse resultatene er presentert i Tabell 3.

Resultatet av meta-analysen gav delvis støtte til studiens formulerte hypoteser. Ti av de 18 sammenligningene hadde signifikante Q -verdier, men bare to av disse viste en signifikant forskjell mellom gruppene. For de øvrige gruppene er studiene homogene og den gjennomsnittlige effektstørrelsen er et godt estimat på den sanne populasjonsverdien. Forclosure hadde signifikant lavere angstskåre enn både moratorium og diffusion. Resultatene er fremstilt i tabell 3. Forskjellen mellom moratorium og forclosure var .32, og mellom forclosure og diffusion -.38. Ifølge Cohens (1988) beskrivelse av styrke på effekter er dette en liten til middels forskjell.

Det ble i motsetning til forventet, ikke funnet noen effekt av kjønn. Forskjellene mellom kjønnene ble signifikanstestet, men dette gav ingen signifikante forskjeller. Som det også framgår av Tabell 3, er konfidensintervallene for kvinner og menn for alle sammenligninger av identitetsstatus overlappende, og dermed ikke signifikant forskjellige.

Tabell 1 Oversikt over artikler som undersøker forholdet mellom angst og identitetsstatus.

Forfatter	Publ. år	Avhandling/ publikasjon	Brukes i meta-analysen?	Type statistikk	Hvorfor utelukkert?
Marcia	1967	Pub	Ja	Resultater som m og sd	
Marcia & Friedman	1970	Pub	Ja	Resultater som m og sd	
Toder & Marcia	1973	Pub	Nei	Slår sammen avhengige variabler	
Egeli	1974	Avh	Nei		Handler om dødsangst
Schilling	1975	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Raphael	1978	Pub	Ja	Resultater som m og sd	
Highland	1980	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Zampich	1980	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Malin	1981	Avh	Nei	Resultater som m, mangler sd	Ikke tilstrekkelig info
Heyduk	1982	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Johansson	1983	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Rothman	1984	Pub	Ja	Resultater som m og sd	
Owen	1984	Avh	Nei	Resultater som korrelasjon	Få studier
Stenklar	1985	Avh	Nei		Handler om separasjonsangst
Nagel	1987	Avh	Nei	Resultater som m, mangler sd	Ikke tilstrekkelig info
Balistreri	1989	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Greiner	1990	Avh	Ja	Resultater som m og sd	
Dellas & Jernigan	1990	Pub	Ja	Resultater som m og sd	
Serling	1992	Avh	Nei	Resultater som korrelasjon	Få studier
McAfee	1993	Avh	Nei	Resultater som m, mangler sd	
Inhof & Archer	1997	Pub	Nei	Resultater som korrelasjon	Bruker bare én av statusene
Alberts & Meyer	1998	Pub	Nei	Presenterer ingen tall	

Tabell 1, forts.

Forfatter	Publ. år	Avhandling/ publikasjon	Brukes i meta-analysen?	Type statistikk	Hvorfor utelukket?
Wanier	1999	Avh	Nei	Resultater som m og sd	Slår sammen identitetsstatuser
Cramer	2000	Pub	Nei	Resultater som korrelasjon	Få studier
Bartley & Robertsche	2000	Pub	Nei		Handler om "contextual anxiety"
Wanier & Ehme	2004	Pub	Nei	Resultater som m, mangler sd	Slår sammen identitetsstatuser
Marzahn & Moore	2004	Pub	Nei		Handler om sosial angst.

M = gjennomsnitt, sd = standardavvik, m-a = meta-analyse

Tabell 2 Oversikt over studier som undersøker forholdet mellom angst og identitetsstatus (id.status), og som inngår i meta-analysen

Forfatter	Publ.år	N	Menn	Kvinner	Alder	Måleinstrument			Region
						Id.status	Angst	Urtvalg	
Marcia	1967	72	72	-	-	Marcia	WAS	Studenter	USA
Marcia & Friedman	1970	49	-	49	-	Marcia	WAS	Studenter	USA
Schilling	1975	60	60	-	-	EIQ	WAS	Studenter	USA
Raphael	1978	100	-	100	-	Marcia	STAI	High school stud	USA
Highland	1980	99	51	48	18,4	Marcia	Cattell	Studenter	USA
Zampich	1980	57	-	-	45	Marcia	STAI	I arbeid	USA
Heyduk	1982	71	22	49	19,72	Marcia	WAS	Studenter	USA
Johansson	1983	76	-	76	21,95	Marcia	STAI	Studenter	USA
Rothman	1984	88	35	53	20,56	Marcia	McMahon	Studenter	USA
Balistreri	1989	260	130	130	19	EISQ	STAI	Studenter	USA
Greiner	1990	48	-	48	20,6	Marcia	WAS	I arbeid	USA
Dallas & Jernigan	1990	144	59	85	-	DISI	OPI	Studenter	USA

Måleinstrumenter, identitetsstatus: Marcia = Marcias semistrukturerte intervju; EIQ = Schilling Ego Identity Questionnaire; DISI = Dallas Identity Status Inventory; EISQ = Ego Identity Status Questionnaire.

Måleinstrumenter, angst: WAS = Welsh Anxiety Scale; STAI = State Trait Anxiety Inventory; Cattell = Cattell Anxiety Scale Questionnaire; McMahon = McMahon's Counseling Evaluation Test; OPI = Omnibus Personality Inventory.

Tabell 3 Resultat av meta-analyse for Hedges g for identitetsstatuser og angstskåre.

Sammenligning		K	n	g	95% CI	Q
Ach - Mor						
	Menn	6	378	-0.06	-.45, .33	8.03
	Kvinner	8	490	-0.15	-.60, .30	18.79*
	Totalt	10	967	-0.06	-.34, .19	27.06*
Ach - For						
	Menn	6	378	0.46	-.03, .95	12.47*
	Kvinner	8	490	0.16	-.09, .41	5.71
	Totalt	11	1024	0.20	-.02, .42	24.10
Ach - Diff						
	Menn	6	378	-0.06	-.37, .24	2.59
	Kvinner	5	365	-0.14	-.73, .46	11.12*
	Totalt	10	948	-0.10	-.37, .16	19.38
Mor - For						
	Menn	6	378	0.50	-.23, 1.22	24.59**
	Kvinner	9	590	0.24	-.16, .65	21.62**
	Totalt	11	1067	0.32	.02, .62	46.62**
Mor - Diff						
	Menn	6	378	-0.07	-.38, .23	4.77
	Kvinner	6	465	-0.15	-.44, .15	3.58
	Totalt	10	991	-0.07	-.27, .13	9.57
For - Diff						
	Menn	6	378	-0.46	-.99, .07	12.57*
	Kvinner	6	465	-0.40	-1.05, .26	24.38**
	Totalt	11	1048	-0.38	-.72, -.04	38.36**

Note. K = antall utvalg, N = totalt antall deltakere, g = Hedge's g , CI = konfidensintervall, Q = test av heterogenitet i utvalget. Analysene er basert på en "random effects modell".

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Diskusjon

Formålet med denne studien har vært å oppsummere forskningen på forholdet mellom angst og identitetsstatus ved å utføre en meta-analyse. Resultatene støttet delvis de formulerte hypotesene.

Resultatene av meta-analysen støttet delvis hypotese 1, da det var liten til middels, eller ingen forskjell mellom identitetsstatusgruppene i angstskåre. Den største forskjellen var mellom foreclosure og diffusion ($g = -.38$). Videre var det en forskjell mellom moratorium og forclosure ($g = .32$). Disse var i forventet retning hvor forpliktet status hadde lavere angstskåre enn uforpliktet status. Imidlertid ble det ikke funnet signifikante forskjeller mellom achievement og de uforpliktete statusene, noe som er i strid med hypotesen. Hypotese 1 predikerte at det å være i en forpliktet status i seg selv skulle resultere i mindre opplevd angst. Resultatene skulle da vist en lignende effekt for achievement som for foreclosure, noe de ikke gjorde. Dette er ikke i tråd med Wautiers (1999) funn hvor det ble funnet en forskjell i angstskåre mellom forpliktete og uforpliktete stater. Det er imidlertid en forskjell i metode mellom studiene. Wautier hadde slått sammen de fire statusene til to grupper, forpliktet og uforpliktet, mens den foreliggende studien skilte mellom hver av de fire statusene. Ut fra resultatene i denne studien kan det ikke argumenteres for å slå sammen achievement og forclosure til én gruppe når man skal undersøke angst, fordi selve forpliktelsen i seg selv ikke ser ut til å være kritisk for å redusere angstskåre. En innvendig mot dette funnet kan være mekanismen Marcia (1967) mener ligger bak forclosure-gruppens lave angstskåre. Han mener at det er i tråd med foreclosure-individens akseptøkende natur å gi uttrykk for det som er sosialt akseptert, og at tilpasningen er overfladisk. Derfor vil de presentere seg selv på den sosialt foretrukne måten. Denne hypotesen er imidlertid vanskelig å teste empirisk.

Hypotese 2 og 3 ble ikke støttet. De predikerte at menn i moratorium ville ha signifikant høyere angstskåre enn menn i diffusion (H_2), og at kvinner i diffusion ville ha høyere angstskåre enn kvinner i moratorium (H_3). Tidligere studier har funnet at det er en forskjell mellom kvinner og menn i de uforpliktete statusene, men de fleste har studert utelukkende menn eller kvinner. Bare et fåtall har inkludert og sammenlignet begge kjønn i samme studie. Kvalitetsmessig er dette å foretrekke da man unngår feilkilder som forskjeller i design, måleinstrumenter og prosedyre. De studiene som har både menn og kvinner i utvalget spriker i sine funn, og i tillegg er det variasjon både i størrelse på utvalg og i måleinstrumenter. Videre bruker alle studiene som har både menn og kvinner i sitt utvalg, og som sammenligner kjønnene på angstskåre, forskjellige måleinstrument for

angst. Man kan ikke se bort fra at dette bidrar til den manglende kjønnsforskjellen i meta-analysen. En annen svakhet ved analysene til hypotese 2 og 3 (sammenligningen mellom moratorium og diffusion), er at K er relativt liten. Dette kommer av at ikke alle studiene hadde personer i moratorium eller diffusion, eller oppgir data separat for menn og kvinner. Dette gir analysene liten power slik at mulige forskjeller mellom gruppene blir vanskeligere å oppdage.

Resultatene støttet delvis hypotese 4, da det var en liten til middels, eller ingen forskjell mellom identitetsstatusgruppene. Som tidligere nevnt hadde forclosure signifikant lavere angstskåre enn både moratorium og diffusion, en forskjell som representerer om lag et tredjedels standardavvik. Her var samtlige Q -verdier signifikante, altså finnes det signifikante forskjeller mellom studiene. Dette indikerer at det finnes modererende variabler i dette forholdet, men som ikke ble utforsket videre grunnet studiens relativt lave K . I motsetning til prediksjonen fantes det ingen forskjell mellom forclosure og achievement i angstskåre. En mulig forklaring på at achievement ikke skiller seg signifikant fra verken diffusion, moratorium eller forclosure, kan være at variasjonen i angstskåre i achievement-gruppen er stor med stor spredning av individer til begge ender av skalaen. En rekke faktorer ut over identitet kan innvirke på en persons opplevelse av angst. Innledningvis ble ulike perspektiver på angst presentert, hvor blant annet ubevisste prosesser, læring og kognitive mekanismer er årsaksforklaringer. Muligens spiller andre mekanismer en større rolle i forhold til å forårsake opplevd angst i denne gruppen som har avklart sine identitetsspørsmål, slik at det er større variasjon i rapportert angst.

I forclosure-gruppen kan det synes som om identitetsstatus fungerer som en slags buffer mot å oppleve angst, så fremt skåren ikke reflekterer et ønske om å svare det som er sosialt akseptert slik Marcia (1967) antyder. Definisjonen av forclosure er at man ikke har gjennomgått en utforskningsfase, men har forpliktet seg til et verdisett. Disse personene har, kan man si, adoptert et verdisett, gjerne fra sine foreldre eller andre autoritetspersoner. Schilling (1975) mener at en angstreduserende faktor kan være det at personer i forclosure "[...]føler seg fri fra valgets ansvar og derfor er mindre engstelig" (s.32, min oversettelse). Dette passer inn i bildet hvor forclosure-individer skårer høyt på authoritarianisme og er nært knyttet til sine familier. En annen forklaring kan være at denne gruppen faktisk opplever mindre angst på grunn av mye støtte fra omgivelsene for "det de er", eller at de hører til et miljø hvor de i mindre grad møter situasjoner som utfordrer deres identitet (Marcia & Friedman, 1970). Begge deler kan tenkes å beskytte mot det å føle angst.

Det å møte utfordrende situasjoner er en kontekstuell faktor som kan bidra til endring i ens identitet.

Det finnes flere uttrykk på folkemunne om sammenhengen mellom motgang og utvikling, som for eksempel ”det som ikke dreper deg gjør deg sterkere” eller ”det er i motbakke det går oppover”. Implisitt i disse er det en lærdom om at motgang er utviklende, og at man lærer noe eller styrkes gjennom en vanskelig tid. Kontekstuelle faktorer og identitetsutvikling har blitt funnet å ha en viss sammenheng, blant annet er stressende hendelser assosiert med økt utforsking og redusert forpliktelse (Anthis, 2002), og kritiske livshendelser er forbundet med overgang til moratorium (Kroger & Green, 1996). Den relativt høye angstskåren i moratorium-gruppen kan forklares ut fra et slikt perspektiv. Moratorium-individer er per definisjon i en krise hvor verden fremstår mindre forutsigbar. Foreclosure-statusen kan derimot fungere som en beskyttelse mot angsten det vil innebære å begi seg ut i utforsking.

Når det gjelder diffusion så tenker Marcia (1967) seg at det er lite personer i denne statusen er engasjert i, og at de derfor ikke vil oppleve mye angst. Etter hvert som de blir mer engasjerte vil de bli mer angstfylte og enten gå over i moratorium, eller gå inn i patologiske tilstander. Et problem med denne forklaringen er at den ikke er mulig å tilbakevise, - uansett angstskåre i diffusion-gruppen kan den forklares. En annen mulig forklaring, både for moratorium og diffusion, kan være at fraværet av forpliktelse kan være en kilde til å oppleve angst. Funnene fra denne studien tyder ikke på at forpliktelse i seg selv beskytter mot angst, jamfør diskusjonen for hypotese 1, men kanskje kan det tenkes at det å ikke ha en indre forankring i identiteten skaper usikkerhet.

Videre forskning er nødvendig for å utforske spørsmål denne studien reiser. Spørsmålet om kjønnsforskjeller fremstår som uavklart, selv om resultatene fra denne studien ikke støtter denne hypotesen. For sammenligningene av foreclosure og diffusion, og moratorium og foreclosure var samtlige Q-verdier signifikante, altså var det signifikante forskjeller mellom studiene i meta-analysen. Dette indikerer at det finnes modererende variabler, men på grunn av den lave *K* var det ikke aktuelt å utforske dette videre. Som nevnt ble det benyttet flere ulike instrumenter for å måle angst, noe som kan forklare variasjonen mellom studiene. Det bør avklares for fremtidig forskning eksakt hva man ønsker å måle og hvordan. Et annet spørsmål for fremtidig forskning er hvilke mekanismer som ligger til grunn for gruppeforskjellene. Hvorfor får foreclosure en lavere angstskåre, mens moratorium og diffusion får høyere? I forhold til å kunne anvende identitetsstatusbegrepet i for eksempel klinisk virksomhet vil dette være sentrale spørsmål.

Studie 2: Identitetsstatus og intern-ekstern kontrollplassering: En meta-analyse

Rotter (1966, 1971) er opphavet til begrepet kontrollplassering (locus of control), som er et begrep fra sosial læringsteori i sosial kognitiv psykologi. I følge hans teori predikeres atferd ut fra ens verdier, forventninger og situasjonen man befinner seg i, og kontrollplassering er en type forventning om hvorvidt man har kontroll over det som skjer i situasjonen. Personer varierer i hvilken grad de opplever å ha kontroll, og noen har en generell tilbøyelighet til å føle at de har kontroll (intern kontrollplassering), mens andre føler at det som skjer i livet stort sett er utenfor deres kontroll og bestemmes av andre mennesker eller omstendigheter (ekstern kontrollplassering). Intern-ekstern kontrollplassering beskriver altså i hvilken grad individet opplever forsterkning som avhengig av egen atferd eller eksterne kilder (Rotter, 1971).

Forskningen på en mulig sammenheng mellom identitetsstatus og kontrollplassering spant ut fra undersøkelser som viste at ungdommer ble mer intern i sin kontrollplassering etter hvert som de ble mer modne (Phares, 1973 som referert i Matteson, 1977). Flere har også funnet at ekstern kontrollplassering avtar i løpet av ungdomstiden (Cairns et. al. 1990; Chubb et. al 1997; Knoop, 1981). Flere longitudinelle studier av utviklingen av identitet viser bevegelse fra forclosure og diffusion til moratorium og achievement i løpet av ungdomsårene (for eksempel Phinney & Chavira, 1992; Streitmatter, 1993; Wires, Barocas & Hollenbeck, 1994). Det er derfor mulig å tenke seg at det kan finnes en sammenheng mellom identitetsstatus og kontrollplassering.

Kontrollplassering

Rotter, med sin kliniske bakgrunn, ønsket å forklare personlighetsutvikling og kliniske fenomener med vitenskapelig teori, men fant Hull's læringsteori mangelfull fordi den manglet fokus på hvordan individer opplever sitt liv (Barone, Maddux & Snyder, 1997). Hans interesse var for betydningen av kognitive elementer i form av forventning (expectancy) og forsterkningsverdi (reinforcement value). Han innså at personens forventning til å oppnå forsterkning og verdien denne har for personen, vil påvirke hans eller hennes atferd. Dette var elementer som ikke tidligere hadde vært tatt i betraktning fordi man avsto fra å undersøke subjektive variabler. De hadde vært en del av læringspsykologiens "black box", utilgjengelig for vitenskapelig forskning.

Det er fire typer variabler i sosial læringsteori: atferd, forventning, forsterkning og psykologisk situasjon (Rotter, 1975). Den grunnleggende antakelsen er at sannsynligheten for at en gitt atferd oppstår i en psykologisk situasjon, er en funksjon av individets forventning om at

atferden vil føre til en bestemt forsterkning og verdien individet tillegger forsterkningen. Man tenker seg også at individet vil generalisere fra tidligere situasjoner med like trekk, slik at forventningen ikke bare vil påvirkes av opplevelser i nåværende situasjon, men også av erfaringer fra lignende situasjoner. Forventning kan derfor deles inn i spesifikk forventning ut fra situasjonen og generell forventning basert på tidligere erfaring. Den relative betydningen av generelle forventninger vil øke i nye, ukjente situasjoner og reduseres ettersom individets erfaring i den spesifikke situasjonen øker.

Forskning på ferdighetsoppgaver versus sjanseoppgaver viste at forsterkning bare øker forventning (og dermed atferd) hvis den oppfattes som å være forårsaket av personens egen atferd (intern kontrollplassering) (Rotter, 1966). Forsterkning som oppfattes som et resultat av andres atferd, flaks, eller andre krefter utenfor personen har ikke denne effekten (ekstern kontrollplassering). Intern kontrollplassering er typisk for ferdighetsoppgaver, mens for sjanseoppgaver er ekstern kontrollplassering det vanlige. Altså er det trekk ved situasjonen som virker inn på kontrollplassering. Men et interessant funn var at det var systematiske, individuelle forskjeller i hvor stor grad personer attribuerte forsterkningen til egen atferd. Dette ble tolket som at man har en generell forventning uavhengig av oppgaven, noe Rotter (1966, 1971) kaller en personlighetseffekt.

Et instrument for å måle individuelle forskjeller i kontrollplassering ble utviklet, Rotter Internal-External Scale (1966). Dette var et endimensjonalt instrument hvor en lav skåre indikerte intern kontrollplassering, mens en høy skåre indikerte ekstern. Et annet instrument som måler kontrollplassering på denne måten, er Nowicki-Strickland Locus of Control Scale (Nowicki & Strickland, 1973) som finnes både for barn og voksne. Rotters I-E Scale har blitt kritisert blant annet for at den måler kontrollplassering som én dimensjon (Brewin, 1988; Goldstein, 1990). Kritikken retter seg også mot andre aspekter ved Rotters måleinstrument (se Brewin, 1988). Andre måleinstrumenter definerer intern og ekstern kontrollplassering som separate dimensjoner, gjerne med flere typer ekstern kontroll, for eksempel flaks og innflytelsesrike andre (Levenson, 1981 som referert i for eksempel Adelberg, 1986) og ekstern kontroll fra Gud (Koppler, 1976 som referert i McMurphy, 1988).

Relaterte begreper

Rotters intern-ekstern kontrollplassering er én konseptualisering av individets personlige kontroll over hendelser, men det finnes paradigmer med andre innfallsvinkler til temaet personlig

kontroll. Seligmans teori om attribusjonsstil vokste ut fra forskningen på lært hjelpeløshet. Hovedtrekkene i denne er at individet vurderer kausalitet i tre dimensjoner: intern versus ekstern (om hendelsen skyldes personen eller noe utenfor personen); stabil versus ustabil (om dette er et varig eller forbigående fenomen); global versus spesifikk (om dette generaliseres til andre områder). Peterson, Maier og Seligman (1993) argumenterer for at kontrollplassering og intern-ekstern attribusjonsstil er overlappende, men distinkte begreper. Begge er kognitive begreper som forklarer variasjon i atferd, de handler om forholdet mellom ens handlinger og utfallet av dem, og de kan innvirke på om livet leves med iver eller passivitet. Forskjellen er at kontrollplassering er individets oppfatning av om belønning og straff generelt er under eller utenfor ens kontroll. Intern-ekstern attribusjonsstil er vurderinger om årsaken til at noe skjer.

Self-efficacy (Bandura, 1977) er en annen måte å forstå individets opplevelse av kontroll. Han skiller mellom individers forventning om forsterkning i en situasjon og deres tro på om de kan utføre de handlingene som kreves i situasjonen. Self-efficacy defineres som ens tro på at man tilfredsstillende kan utføre den atferden som kreves i en gitt situasjon. Jo større tro man har på at man vil kunne gjøre det som kreves i en vanskelig situasjon på en tilfredsstillende måte, jo mer vil de jobbe for å overkomme et problem (Brewin, 1988).

Begrepeene kontrollplassering, attribusjonsstil og self-efficacy er utvilsomt overlappende begreper. Alle handler om forventning og prediksjon av atferd, men med ulike fokus. Peterson og Stunkard (1992) foretar en konseptuell analyse av kontrollplassering, self-efficacy og attribusjonsstil. De fremholder at det, tross sine likheter, er klare distinksjoner mellom begrepeene. Kontrollplassering handler om individers generelle forventninger om egen kontroll i forhold til å motta belønning og straff (eller oppleve positive og negative hendelser i livet), self-efficacy refererer til ens tro på egen evne til å tilfredsstillende utføre en det som kreves i en gitt situasjon, og attribusjonsstil handler om ens måte å forklare årsaken bak hendelser.

Kontrollplassering og identitetsstatus

En upublisert studie av Waterman, Beubel og Waterman (1970), som referert i Rodman (1983), undersøkte første gang forholdet mellom kontrollplassering og Marcias identitetsstatuser. Denne studien inndelte identitetsstatusene inn i gruppene høy, blandet og lav, og man fant at gruppen med achievement og moratorium (høy-gruppen) skårte mer internt enn personene i forclosure og diffusion (lav-gruppen) på Rotters I-E skala. Den videre forskningen har derimot ikke funnet støtte til funnene av Waterman og kollegaer (1970). Howard (1975) undersøkte en

gruppe kvinner, og fant at de i forpliktelsesstatusene achievement og foreclosure var mer intern i sin kontrollplassering enn kvinnene i de resterende statusene. Matteson (1977) undersøkte sammenhengen mellom tolv personlighetsvariabler, blant annet kontrollplassering, i forhold til dimensjonene utforskning og forpliktelse, og identitetsstatus. Som den eneste av personlighetsvariablene hadde kontrollplassering ingen signifikant sammenheng med identitetsmålene. Adams og Sheas (1979) og Francis' (1981) studier fant støtte for det mønsteret Howard (1975) antydte hvor forpliktelsesstatusene har en høyere tendens til intern kontrollplassering enn statusene som er uforpliktet. Men flere studier har ikke kunnet finne noen signifikant sammenheng (for eksempel Ginsburg & Orlofsky, 1981; Rodman, 1983), eller har antydte andre mønstre i sammenhengen (for eksempel Adelberg, 1986; McConnell 1986; McMurphy, 1988; Nagel, 1987).

To av de hyppigste funnene synes å være at personer i achievement skårer høyt på intern kontrollplassering eller lavt på ekstern), og at personer i diffusion skårer lavt på intern kontrollplassering eller høyt på ekstern (Abraham, 1983; Adelberg, 1986; Balistreri, 1989; Dellas & Jernigan, 1987; Domingos, 1991; Evans & Bloom, 1996; Markstrom-Adams & Adams, 1995; McMurphy, 1988; Nagel, 1987, Serafini & Adams, 2002). Dersom intern kontrollplassering har en sammenheng med at man er forpliktet, bør man også kunne finne lignende resultater for foreclosure-gruppen. Og dersom det har en sammenheng med utforskingen som denne gruppen har foretatt, burde man kunne se en tendens til dette i moratorium-gruppen. Men funnene for foreclosure og moratorium er inkonsistente.

Noen finner at moratorium har mer intern kontrollplassering (McConnell, 1986), mens flere finner at denne gruppen er mer ekstern (for eksempel Evans & Bloom, 1996) Atter andre studier finner at moratorium skårer høyt på begge skalaene (Adelberg, 1986) eller finner en negativ korrelasjon med både intern og ekstern kontroll (McMurphy, 1988). For foreclosure har noen studier funnet en sammenheng med ekstern kontrollplassering (for eksempel Evans & Bloom, 1996; Markstrom-Adams & Adams, 1995), men mange kan ikke finne en slik sammenheng.

Hypoteser

Det kan, ut fra forskningsfunn, synes som at det finnes en sammenheng mellom kontrollplassering og identitetsstatus, hvor achievement-individer er mer interne i sin kontrollplassering, mens individer i statusen diffusion er mer eksterne. Det er derimot sprikende funn når det kommer til moratorium og foreclosure. Noen studier finner at moratorium skårer høyt

på intern kontrollplassering, og forklarer dette med at individet er i en prosess hvor verdier er i ferd med å vurderes og eventuelt internaliseres. Andre studier slår sammen statuser og finner at forpliktete statuser skårer høyt på intern kontrollplassering (for eksempel Adams & Shea, 1979; Francis, 1981; Howard, 1975), og mener at, til tross for at det ikke er individets "egne" verdier i forclosure, så foreligger det en forpliktelse eller en internalisering av dem hos individet. Og så er det en rekke studier som ikke kan finne en sammenheng eller bare finner en tendens til sammenheng, mellom kontrollplassering og identitetsstatus. Ut fra dette kan følgende hypoteser formuleres:

H₁: Achievement korrelerer positivt med intern kontrollplassering og negativt med ekstern kontrollplassering.

H₂: Moratorium korrelerer negativt med intern kontrollplassering og positivt med ekstern kontrollplassering.

H₃: Forclosure korrelerer positivt med intern kontrollplassering og negativt med ekstern kontrollplassering.

H₄: Diffusion korrelerer negativt med intern kontrollplassering og positivt med ekstern kontrollplassering.

Metode studie 2

Primærutvalg og kodingsprosedyre

Samme for studie 2 som for studie 1.

Utvalg for studie 2

Primærutvalget utgjorde 273 publiserte artikler og 277 doktorgradsavhandlinger. Nitten studier (åtte artikler og elleve avhandlinger) undersøkte forholdet mellom kontrollplassering og angst. Av disse ble syv studier (fem artikler og to avhandlinger) utelatt grunnet utilstrekkelig informasjon for å kunne beregne en effektstørrelse. Én avhandling ble utelatt ettersom det var den eneste som rapporterte data i frekvenser per status. Én avhandling presenterte resultater av regresjonsanalyser og ingen bivariate korrelasjoner, og ble derfor utelatt. Én avhandling ble utelatt fra analysene fordi det ble benyttet et klinisk utvalg i motsetning til de øvrige studiene som benyttet et normalutvalg.

Av de ni gjenværende studier (tre artikler og seks avhandlinger) brukte fire (en artikkel og tre avhandlinger) et kategorisk mål på identitetsstatus, mens fem (to artikler og tre avhandlinger) målte identitetsstatus som dimensjoner. Denne forskjellen innebærer at man må bruke ulike effektstørrelser, og derfor utføre separate meta-analyser. Én av de fire kategoriske studiene rapporterte data kun for intern kontrollplassering, mens én bare rapporterte data for tre statuser. Ut fra det lave antall studier og det faktum at to av dem hadde begrenset informasjon, ble studiene med kategoriske data utelukket fra analysene. Fem studier utgjorde utvalget for meta-analysen i studie 2.

Måleinstrumenter i utvalget

Fire ulike måleinstrumenter for kontrollplassering var brukt av de fem studiene i meta-analysen. To av instrumentene, Rotters (1966) Internal-External Scale og Nowicki-Strickland Locus of Control Scale (1973) måler kontrollplassering som et endimensjonalt begrep der høyere skåre reflekterer kontrollplassering i ekstern retning. To studier benyttet endimensjonale instrument, men én av disse studiene, (Markstrom-Adams & Adams, 1995), hadde snudd skalaen slik at høy skåre reflekterte intern kontrollplassering. De siste to instrumentene som var brukt måler kontrollplassering som et flerdimensjonalt begrep. Levenson (1981) måler tre dimensjoner av kontrollplassering, internalitet, andre menneskers innvirkning og flaks/tilfeldigheter. Koppler (1976) måler i tillegg nok en ekstern dimensjon, Guds innvirkning.

Den viktigste forskjellen mellom instrumentene er at de måler kontrollplassering henholdsvis en- og flerdimensjonalt. Dette innebærer nødvendigvis visse begrepsmessige ulikheter. Kontrollplassering målt som én kontinuerlig dimensjon betyr at man skårer enten i intern eller ekstern retning. Tilstedeværelse av en form for kontrollplassering betyr fravær av den motsatte formen. Når man måler kontrollplassering flerdimensjonalt, vil man få en skåre for hver enkelt dimensjon slik at det i teorien er mulig å skåre høyt både på intern og ekstern kontrollplassering. Dette byr på en utfordring som må løses før man kan utføre meta-analysen.

Prosedyre for meta-analyse

For å løse problemet med en- og flerdimensjonale skalaer, ble de eksterne dimensjonene av Levensons (1981) og Kopplers (1976) instrumenter slått sammen til en total ekstern dimensjon representert av et gjennomsnitt av de eksterne skalaene. Korrelasjonene fra de endimensjonale instrumentene ble brukt i analysene av henholdsvis intern og ekstern kontrollplassering ved å bytte

fortegn slik at retningen på korrelasjonen ble riktig i forhold til de flerdimensjonale instrumentene. Slik ble meta-analyser gjort for intern og ekstern kontrollplassering.

Alle studiene hadde brukt ulike utgaver EOM-EIS, men bare en hadde oppgitt skårer for ideologisk og interpersonlig domene separat. Skårene fra det ideologiske domenet ble brukt i analysene. De resterende studiene hadde brukt en total skåre.

Analysene ble utført ved bruk av programmet Comprehensive Meta-Analysis (Borenstein & Rothstein, 1999). Korrelasjon ble brukt som effektstørrelse. Analysene ble gjort for henholdsvis intern og ekstern kontrollplasseringsdimensjon for hver av de fire identitetsstatusene, og med statusene slått sammen til forpliktet (achievement og foreclosure), uforpliktet (moratorium og diffusion), utforsket (achievement og moratorium) og ikke utforsket (foreclosure og diffuse).

Random effects model ble brukt på grunnlag av samme argumentasjon som i studie 1 (se prosedyre for meta-analyse i studie 1).

Resultater

Studiene som utgjorde utvalget for meta-analysen ($K = 5$) var publisert fra 1986 til 1996. Total N for utvalget var 711. Gjennomsnittsalder for deltakerne i de tre studiene som hadde oppgitt dette var 23,1. Tabell 4 viser fullstendig oversikt over studier som undersøker forholdet mellom kontrollplassering og identitetsstatus. Tabell 5 fremstiller en oversikt over de studiene som er med i meta-analysen og detaljer om dem.

Fem studier (to artikler og tre avhandlinger) hadde undersøkt forholdet mellom identitetsstatus og kontrollplassering, og brukt et kontinuerlig mål på identitetsstatus. Resultatene indikerte at det er en sammenheng mellom identitetsstatus og kontrollplassering, og at de til dels er i forventet retning.

Resultatene støttet hypotesene om achievement, moratorium og diffusion, mens hypotesen om foreclosure ikke ble støttet. Det var en positiv gjennomsnittlig korrelasjon mellom achievement og intern kontrollplassering, og en negativ gjennomsnittlig korrelasjon med ekstern kontrollplassering. Moratorium, diffusion og foreclosure hadde en negativ gjennomsnittlig korrelasjon med intern kontrollplassering, og en positiv gjennomsnittlig korrelasjon med ekstern kontrollplassering. I følge Cohens (1988) beskrivelser av styrken på effekter, er de signifikante korrelasjonene av svak ($r \leq .10$) til middels ($r = .25$) styrke.

For enkelte av kategoriene var det signifikant variasjon mellom studiene, mens flertallet viste ingen signifikant variasjon. Imidlertid gjør det lave antallet studier det vanskelig å komme med noen endelige konklusjoner om variasjon mellom studier og å undersøke mulige moderator variabler. Resultatene er fremstilt i tabell 6.

Tabell 4 Oversikt over artikler som undersøker forholdet mellom kontrollbiasering og identitetsstatus.

Forfatter	Publ. år	Avhandling/ publikasjon	Brukes i meta-analysen?	Type statistikk	Hvorfor utelukket?
Howard	1975	Avh	Nei	Resultater som m, men mangler sd	Ikke tilstrekkelig info
Matteson,	1977	Pub	Nei	Ingen statistikk, pga non-sign finn	
Adams & Shea	1979	Pub	Nei	Ingen statistikk, pga non-sign finn	
Ginsburg & Orlofsky	1981	Pub	Nei	Ingen statistikk, pga non-sign finn	
Francis	1981	Avh	Nei	Resultater som frekvens.	Eneste studie med frekvens
Rodman	1983	Avh	Nei	Resultater som regresjon.	Ingen egnet statistikk
Abraham	1983	Pub	Nei	Resultater som m, men mangler sd	Ikke tilstrekkelig info
McCormell	1986	Avh	Nei	Resultater som m og sd	Kun brukt tre statuser
Adelberg	1986	Avh	Ja	Resultater som korrelasjon	
Dallas & Jenuigan	1987	Pub	Nei	Ingen statistikk.	
Nigel	1987	Avh	Nei	Resultater som m, men mangler sd	Ikke tilstrekkelig info
McMurphy	1988	Avh	Ja	Resultater som korrelasjon	
Balistreri	1989	Avh	Nei	Resultater som m og sd	Få studier
Goldstein	1990	Avh	Nei	Resultater som m og sd	Kun for intern kontroll
Domingos	1991	Avh	Ja	Resultater som korrelasjon	
Markstrom-Adams & Adams	1995	Pub	Ja	Resultater som korrelasjon	
Evans & Bloom	1996	Pub	Ja	Resultater som korrelasjon	
Serafini & Adams	2002	Pub	Nei	Resultater som m og sd	Få studier
Wilson	2003	Avh	Nei	Resultater som korrelasjon	Bruker klinisk utvalg

M = gjennomsnitt, sd = standardavvik.

Tabell 5 Oversikt over studier som undersøker forholdet mellom kontrollplassering (LOC) og identitetsstatus (id.status), og som inngår i meta-analysen

Forfatter	Publ.år	N	Menn	Kvinner	Alder	Måleinstrument			Utvalg	Region
						Id.status	LOC	LOC		
Adelberg	1986	44	15	29	29	EOM-EIS	Levenson, 1981	Levenson, 1981	Adopterte	USA
McMurphy	1988	125	61	64	21	EOM-EIS	Koppim Locus of Control, Scale, 1976	Koppim Locus of Control, Scale, 1976	Studenter	USA
Domingos	1991	132	40	92	.	EOM-EIS	Rotter I-E Scale, 1966	Rotter I-E Scale, 1966	Studenter	USA
Markstrom-Adams & Adams	1995	123	62	61	.	EOM-EIS	Nowicki-Strickland	Nowicki-Strickland	High school-studenter	USA
Evans & Bloom	1996	287	135	152	19,3	EOM-EIS	Locus of control scale, 1973	Locus of control scale, 1973	Studenter	USA

EOM-EIS = Extended Objective Measure of Ego Identity Status

Tabell 6 Resultat av meta-analyse for korrelasjon mellom identitetsstatus og kontrollplassering

	<i>K</i>	<i>N</i>	<i>Mean r</i>	95% CI	<i>Q</i>
Achievement					
Intern	5	711	0.26	.14, .37	9.03
Ekstern	5	711	-0.17	-.24, -.10	1.36
Moratorium					
Intern	5	711	-0.17	-.29, -.06	8.72
Ekstern	5	711	0.17	.01, .33	17.12**
Forclosure					
Intern	5	711	-0.12	-.24, .01	10.33*
Ekstern	5	711	0.19	.12, .26	1.23
Diffusion					
Intern	5	711	-0.15	-.28, -.01	12.54*
Ekstern	5	711	0.23	.15, .30	4.12

K = antall studier, *N* = totalt antall deltakere, *mean r* = gjennomsnittlig korrelasjon, *Q* = test av heterogenitet i utvalget.

p*<.05, *p*<.01.

Diskusjon

Hensikten med denne studien var å oppsummere forskningen gjort på forholdet mellom kontrollplassering og identitetsstatus ved å gjøre en meta-analyse. Skåren for de forpliktete statusene ble forventet å korrelere positivt med intern kontrollplassering og negativt med ekstern kontrollplassering, mens det motsatte mønsteret var forventet for de uforpliktete statusene.

Oppsummert viser resultatene en svak til middels sammenheng i de predikerte retningene med unntak av for foreclosure. Her var sammenhengen motsatt av det predikerte. Achievement ble, som forventet, funnet å korrelere positivt med intern kontrollplassering og negativt med ekstern kontrollplassering. Moratorium, foreclosure og diffusion viste et likt mønster hvor de korrelerte negativt med intern kontrollplassering og positivt med ekstern kontrollplassering.

Den sterkeste sammenhengen var mellom achievement og intern kontrollplassering, noe som antyder at de som skårer høyt på achievement i større grad opplever å kunne ha kontroll over det som hender i livet. Resultatene for moratorium, foreclosure og diffusion tyder på at de som skårer høyt på disse dimensjonene kan oppleve verden som et sted de har liten innflytelse over, eller som styrt av andre krefter. Foreclosure ble forventet å korrelere positivt med intern kontrollplassering og negativt med ekstern kontrollplassering. Resultatene viste derimot det omvendte, noe som kan tolkes som at denne gruppen heller ikke opplever å ha mye innvirkning på verden. Dette er i strid med en antakelse om at det er forpliktelse i seg selv som har en sammenheng med intern kontrollplassering. Dette er et argument mot å gjøre inndelingen som noen tidlige studier gjorde (for eksempel Adams & Shea, 1979; Francis, 1981), hvor de forpliktete statusene ble slått sammen til én status.

Det ser ut til å avtegne seg et tydelig mønster hvor det er et skille mellom achievement og de tre andre statusene. Foreclosure ser ut til å ha, i motsetning til forventet, samme forhold til intern og ekstern kontrollplassering som moratorium og diffusion, men av disse er sammenhengen sterkest mellom diffusion og ekstern kontrollplassering. De mest konsistente funnene fra den tidligere forskningen som gjelder achievement og diffusion, kom altså frem i denne studien. Dessuten ble det også signifikante funn for dimensjonene moratorium og foreclosure som ikke har vært så fremtredende i den tidligere forskningen. Et viktig moment synes å være at foreclosure er mer lik moratorium og diffusion enn achievement.

Funnene viser at achievement i større grad har intern kontrollplassering og i mindre grad ekstern kontrollplassering mens det motsatte er tilfellet for de resterende statusene. Dette er i tråd

med en antakelse om at utviklingen av identitet og kontrollplassering kan innvirke på hverandre. Studier av utvikling av identitetsstatus over tid har vist bevegelse fra diffusion og forclosure til moratorium og achievement (Phinney & Chavira, 1992; Streitmatter, 1993; Wires et al, 1994). Det finnes også studier som viser at kontrollplassering blir mer intern med alderen (Cairns, et al, 1990; Chubb, et al, 1997; Knoop 1981). Funnene fra denne studien indikerer indirekte en slik antatt og delvis empirisk støttet utviklingstrajektorie for kontrollplassering.

Hvilke trekk ved de ulike dimensjonene kan det tenkes er assosiert med disse sammenhengene? Personer i forclosure beskrives som akseptøkende og lite autonome (Marcia, 1966, 1967), og ut fra dette kan man forstå den positive sammenhengen til ekstern kontrollplassering ved at de tillegger årsaker til og ansvaret for det som skjer til omgivelsene. Diffusion-individer beskrives av Kroger (2004) som en variert gruppe fra dagdrivere til personer med alvorlig psykopatologi. Disse er lite autonome, skårer høyt på håpløshet og er tilbaketrukket i interpersonlige forhold. Sett i forhold til den negative korrelasjonen med intern kontrollplassering og den positive korrelasjonene med ekstern kontrollplassering, kan det synes som denne gruppen har den holdningen at "det som skjer, skjer". Forholdet mellom moratorium og kontrollplassering er vanskeligere å forklare. Disse personene befinner seg i en utforsknings- og evalueringsfase hvor verden for dem er mindre stabil og forutsigbar. De jobber med å skape seg et indre ankerfeste, men har ikke kommet dit enda. De vet enda ikke hvor eller hva de vil med sine liv, og har kanskje derfor få erfaringer hvor de har opplevd at deres handlinger har hatt påvirkningskraft, -erfaringer som bygger opp følelsen av kontroll. En annen mulighet kan kanskje være at de som skårer høyt på moratorium, har en opplevelse av kontroll som ligger nærmere den i barndommen hvor man faktisk i mindre grad selv kan kontrollere det som skjer.

Samtidig skal man være forsiktig i tolkningen av disse resultatene. På grunn av det lille antall studier som inngår i meta-analysen, er det begrenset generaliserbarhet for funnene. Hadde man kunnet analysere alle studiene gjort på feltet, kunne resultatet vært et annet, men det vil bare være gjetning. Et problem er at flere studier ikke rapporterer data for kontrollplassering og identitetsstatus på grunn av ikke-signifikante funn. Man kan heller ikke se bort fra et publication bias hvor man får et skjevt utvalg fordi studier med signifikante funn har større sannsynlighet for å bli publisert.

En annen begrensning i denne studien er forskjellen i måleinstrumentene for kontrollplassering hvor to studier bruker et endimensjonalt instrument, to studier bruker et

tredimensjonalt, og en studie bruker et firedimensjonalt instrument. Som Brewin (1988) påpeker vil det kunne være stor forskjell på å oppleve verden som styrt av flaks, Gud eller tilfeldigheter. Ved å slå sammen skalaene for ekstern kontroll viskes kanskje disse forskjellene ut. Men per i dag er det ikke tilstrekkelig materiale til å gjøre en meta-analyse hvor man skiller mellom de ulike eksterne skalaene.

Resultatene fra denne studien viser et skille i kontrollplassering mellom achievement i forhold til de tre andre statusene. Dette reiser interessante spørsmål om hvilke egenskaper ved moratorium, foreclosure og diffusion det er som skaper likheten, og hvorfor personer som skårer høyt på achievement synes å ha en større opplevelse av kontroll. Fremtidig forskning bør undersøke disse spørsmålene videre. Et annet moment å ta i betraktning, er hvordan det er hensiktsmessig å måle kontrollplassering i forhold til om man måler det én- eller flerdimensjonalt. Ut fra kritikken rettet mot Rotters I-E skala (se for eksempel Brewin, 1988) vil det være å anbefale å bruke en flerdimensjonal skala.

Generell diskusjon

De to foregående studiene oppsummerer forskning gjort på sammenhengen mellom Marcias identitetsstatusparadigme og henholdsvis angst og kontrollplassering. Funnene viser at det finnes signifikante forskjeller mellom statusene og både angst og kontrollplassering. Personer i moratorium og diffusion skårer i gjennomsnitt signifikant høyere på angst enn personer i foreclosure, mens gjennomsnittsskåren for personer i achievement ligger et sted i mellom, og er ikke signifikant forskjellig fra diffusion, moratorium eller foreclosure. Når det gjelder kontrollplassering, er det et tydelig mønster hvor achievement-skåre korrelerer positivt med intern kontrollplassering og negativt med ekstern kontrollplassering, mens moratorium, foreclosure og diffusion viser det omvendte forholdet til intern og ekstern kontrollplassering.

Mye av den empiriske forskningen gjort innenfor identitetsstatusparadigmet søker å underbygge identitetsstatusbegrepets validitet. Van Hoof (1999) hevder i sin gjennomgang av feltet at de sammenhengene som er funnet mellom identitetsstatus og en rekke andre variabler, ikke støtter identitetsstatusenes konstruktvaliditet. Hun mener det mangler et teoretisk rasjonale for å forvente en sammenheng mellom disse variablene, eller hvorfor statusene kan forventes å prestere ulikt på dem. Derfor sier ikke disse studiene, ifølge henne, annet enn at identitetsstatus kan måles, men at det ikke er støtte for begrepets validitet. Videre peker hun på at de fleste

variablene bare kan diskriminere en eller to statuser, og at det mangler en variabel som greier diskriminere mellom alle fire statusene. Hun mener at for å validere begrepet, må det finnes minst én variabel nært knyttet opp mot identitetsdannelse eller utvikling som kan skille mellom alle fire statusene. Kritikken møtes av Berzonsky og Adams (1999) som sier at det med bakgrunn i Eriksons teori finnes et teoretisk rasjonale for å undersøke sammenhengen mellom identitetstatus og andre variabler, og at det er rimelig å anta at det vil være forskjeller mellom statuser. Videre peker de på at det finnes variabler som har diskriminert mellom alle fire statusene, men at i de fleste tilfeller vil man teoretisk forvente at bare en eller to av statusene skiller seg ut.

Når det gjelder variabelen angst, som har vært undersøkt i forhold til identitetsstatus i denne studien, var det opprinnelige rasjonale for å undersøke en sammenheng en hypotese om at identitetsstatusene representerte et psykopatologisk kontinuum. Angst spiller en sentral rolle i psykoanalytisk tradisjon som et symptom på intrapsykiske konflikter mellom id, ego og superego. I tråd med denne forståelsen vil et velutviklet og sterkt ego regulere impulser og kontroll fra id og superego, noe som resulterer i mindre subjektiv angst. Marcias identitetsstatuser ble også opprinnelig tenkt seg å være et utviklingskontinuum fra svak til sterk identitet (Waterman, 1988 som referert i van Hoof, 1999), og det var derfor ikke urimelig å forvente at jo nærmere en stabil identitet man var, jo mindre angst ble opplevd. Hypotesen ble imidlertid forkastet, men resultatene kunne forklares ut fra innholdet i statusene. En høy angstskåre i moratorium-gruppen kan forstås som et produkt av krisen denne gruppen per definisjon befinner seg i. En lav angstskåre i foreclosure-gruppen kan tolkes ut fra deres tendens til å være akseptorienterte, og gi uttrykk for det sosialt akseptable. Men det finnes også andre mulige forklaringer som for eksempel at de opplever mindre angst fordi de holder seg i et miljø hvor spørsmål som utfordrer deres identitet ikke dukker opp, eller fordi de opplever sterk støtte fra omgivelsene. Det er også mulig at foreclosure-gruppen rapporterer mindre angst fordi de i større grad undertrykker angsten. En studie av Oshman og Manosevitz (1974) finner at personer i foreclosure er mer like personer i moratorium enn personer i achievement i sin MMPI-profil. Resultatene indikerer at det er en viss psykologisk uro også hos dem, men de kunne ikke finne at de brukte fortregning som forsvar i større grad. Det finnes altså flere mulige forklaringer som kan ligge til grunn for resultatene forskningen viser. Meta-analysen i denne studien som oppsummerer en del av forskningen på feltet, har ikke lyktes i å diskriminere mellom alle statusene, men mellom foreclosure som skårte lavest og moratorium og diffusion som

skårte høyest. Dette gir en viss støtte til validiteten av identitetsstatusbegrepet generelt, og for statusen foreclosure spesielt.

Denne studien har funnet støtte for en viss sammenheng mellom kontrollplassering og identitetsstatus, spesielt mellom achievement og intern kontrollplassering og diffusion og ekstern kontrollplassering. Achievement markerer seg som den eneste dimensjonen som er positivt korrelert med intern kontrollplassering. Kontrollplassering er altså en variabel som diskriminerer achievement fra de resterende statusene, og dette gir støtte til validiteten av begrepet og achievementstatusen. Dette underbygger også en hypotese om at intern kontrollplassering representerer et høyere utviklingsmessig nivå enn ekstern kontrollplassering. Dette bidrar til beskrivelsen av achievement som er forbundet med mer komplekse former for resonnering og problemløsning, og en fleksibel styrke i sitt forhold til omgivelsene (se for eksempel Kroger, 2004 for beskrivelser).

Avslutningsvis synes det på sin plass å minne om Rotters (1971) advarsel om gjøre kontrollplassering til en good guy-bad guy-dikotomi, og å utvide denne til identitetsstatusparadigmet generelt. Inndelingen i kategorier gjøres av metodiske årsaker, og psykologien må ikke gå i den fellen det er å forstå mennesker som et sett kategorier der noe er ansett som "bra" eller "dårlig". Som essensen av navnet på Eriksons teori innebærer, teorien om psykososial utvikling, skjer den psykologiske utvikling i samhandling med omgivelsene. Hvert punkt i utviklingen vil derfor stå i forhold til det som er adaptivt i situasjonen, samtidig som en stadig voksende erfaring kontinuerlig danner grunnlaget for ens videre utvikling. Identitetstatus kan i en slik sammenheng forstås som et produkt av den man er, den man har vært, og det miljøet man befinner seg i.

Referanser

* = Studier brukt i meta-analysen i studie 1. ** = Studier brukt i meta-analysen i studie 2.

- Abraham, K. G. (1983). The relation between identity status and locus of control among rural high school students. *Journal of Early Adolescence*, 3, 257-264.
- Adams, G. R., & Shea, J. A. (1979). The relationship between identity status, locus of control, and ego development. *Journal of Youth and Adolescence*, 8, 81-89.
- **Adelberg, R. A. (1986). A comparison study of searching and non-searching adult adoptees. *Dissertation Abstracts International*, 46 (12), 4420B. (UMI No. 8602754)
- Alberts, C., & Meyer, J. C. (1998). The relationship between Marcia's ego identity statuses and selected personality variables in an African context. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 20, 277-288.
- Anthis, K. S. (2002). On the Calamity Theory of Growth: The Relationship Between Stressful Life Events and Changes in Identity Over Time. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 2 (3), 229-240.
- *Balistreri, E.(1989). The interaction of selected personality characteristics with ego identity. *Dissertation Abstracts International*, 50 (04), 1685B. (UMI No. 8918634)
- Bartley, D. F., & Robitschec, C. (2000). Career exploration: A multivariate analysis of predictors. *Journal of Vocational Behavior*, 56, 63-81.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215.
- Barone, D. F., Maddux, J. E. & Snyder, C. R. (1997). *Social cognitive psychology: history and current domains*. New York: Plenum Press.
- Bartley, D. F., & Robitschec, C. (2000). Career exploration: A multivariate analysis of predictors. *Journal of Vocational Behavior*, 56, 63-81.
- Beck A. T., Emery G. & Greenberg, R. L. (1985). *Anxiety disorders and phobias: A cognitive perspective*. New York: Basic Books.
- Berzonsky, M. D. & Adams, G. R. (1999). Reevaluating the Identity Status Paradigm: Still Useful after 35 Years. *Developmental Review*, 19, 557-590.
- Borenstein, M. & Rothstein, H. (1999). *Comprehensive Meta-Analysis: A Computer Program for Research Synthesis*. Englewood, NJ: Biostat, Inc.
- Bregman, E. O. (1934). An attempt to modify the emotional attitudes of infants by the conditioned response technique. *Journal of Genetic Psychology*, 45, 169-198.
- Brewin, C. R. (1988). *Cognitive foundations of clinical psychology*. Hove: Lawrence Erlbaum.
- Cairns, E., McWhirter, L., Duffy, U. & Barry, R. (1990). The stability of self-concept in late adolescence: Gender and situational effects. *Personality and individual differences*, 11 (9), 937-944.
- Chubb, N. H., Fertman, C. I. & Ross, J. L. (1997). Adolescent self-esteem and locus of control: A longitudinal study of gender and age differences. *Adolescence*, 32, 113-129.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. (2nd ed.) Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cramer, P. (2000). Development of identity: Gender makes a difference. *Journal of Research in Personality*, 34, 42-72.

- Crosby, J. F. (1976). Theories of anxiety: A theoretical perspective. *American Journal of Psychoanalysis*, 36, 237-248.
- Dellas, M., & Jernigan, L. P. (1987). Occupational identity status development, gender comparisons, and internal-external control in first-year air force cadets. *Journal of Youth and Adolescence*, 16, 587-600.
- *Dellas, M., & Jernigan, L. P. (1990). Affective personality characteristics associated with undergraduate ego identity formation. *Journal of Adolescent Research*, 5, 306-324.
- **Domingos, B. W. (1991). Affective style, cognitive style, ego identity status and career interest. *Dissertation Abstracts International*, 52 (04), 1260A. (UMI No. 9128578)
- Edelmann, R. J. (1992). *Anxiety: theory, research, and intervention in clinical and health psychology*. Chichester: John Wiley & Sons.
- Egli, D. S. (1979). Ego integrity, identity status and death perspectives in late adulthood. *Dissertation Abstracts International*, 40 (11), 5402B. (UMI No. 8011514)
- Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: W. W. Norton & Company.
- **Evans, J. J., & Bloom, B. L. (1996). Effects of parental divorce among college undergraduates. *Journal of Divorce and Remarriage*, 26, 69-91.
- Francis, S. J. (1981). Dropout decisions perceived as a function of the relationship between identity status, locus of control and ego development: A developmental approach to retention and attraction. *Dissertation Abstracts International*, 42 (10), 4319A. (UMI No. 8207374)
- Ginsburg, S. D., & Orlofsky, J. L. (1981). Ego identity status, ego development, and locus of control in college women. *Journal of Youth and Adolescence*, 10, 297-307.
- Goldstein, A. E. (1990). The relationship among adolescent perceptions of control, perceptions of maternal caretaking and identity development. *Dissertation Abstracts International*, 51 (06), 2167A. (UMI No. 9031328)
- *Greiner, M. M. (1990). The relationship between psychological adjustment and identity development for young adult women. *Dissertation Abstracts International*, 51 (12), 6125B. (UMI No. 9112425)
- Havik, O. E. (1993). *Klinisk bruk av MMPI/MMPI-2*. Oslo: Tano.
- *Heyduk, C. R. (1982). The relationship of identity status and intimacy status: An overlapping stage resolution perspective. *Dissertation Abstracts International*, 43 (09), 2922A. (UMI No. 8302184)
- *Highland, A. C. (1980). Ego development and mental health: An investigation of identity status, information processing, repression- sensitisation, and anxiety in late adolescence. *Dissertation Abstracts International*, 41 (08), 3180B. (UMI No. 8103599)
- Howard, M. R. (1975). Ego identity status in women, fear of success and performance in a competitive situation. *Dissertation Abstracts International*, 36 (03), 1437B. (UMI No. 7518803)
- Ingram R. E. & Kendall, P. C. (1987). The Cognitive Side of Anxiety. *Cognitive Therapy and Research*, 11 (5), 523-536.
- Imhof, E. A., & Archer, R. P. (1997). Correlates of the MMPI-A Immaturity (IMM) Scale in an adolescent psychiatric sample. *Assessment*, 4, 169-179.
- *Johansson, N. (1983). The relationship between identity status and stressors, state-trait anxiety and depression among baccalaureate nursing students and the effectiveness of a stress management program in reducing state

- anxiety and depression of baccalaureate nursing students. *Dissertation Abstracts International*, 44 (02), 439A. (UMI No. 8314081)
- Johnson J. H. & Sarason, I. G. (1978). Life stress, depression and anxiety: Internal-external control as a moderator variable. *Journal of Psychosomatic Research*, 22, 205-208.
- Knoop, R. (1981). Age and correlates of locus of control. *Journal of Psychology*, 108 (1), 103-106.
- Kremen, A. M. (1996). Depressive tendencies and susceptibility to anxiety: Differential personality correlates. *Journal of Personality*, 64(1), 209-242.
- Kroger, J. (1995). The differentiation of "firm" and "developmental" foreclosure identity statuses: A longitudinal study. *Journal of Adolescent Research*, 10, 317-337
- Kroger, J. (1997). Gender and Identity: The Intersection of Structure, Content and Context. *Sex Roles* 36 (11/12), 747-770.
- Kroger, J. (2004). *Identity in Adolescence: the balance between self and others*. (3rd ed.) New York: Brunner-Routledge.
- Kroger, J. & Green, K. E. (1996). Events associated with identity status change. *Journal of Adolescence*, 19, 477-490.
- Kulas, H. (1996). Locus of control in adolescence: A longitudinal study. *Adolescence*, 31, 721-729.
- Lane T. & Francis, A. (2003). Premenstrual symptomatology, locus of control, anxiety and depression in women menstrual cycles. *Archives of Womens Mental Health*, 6, 127-138.
- Lefcourt, H. M., Miller, R. S., Ware, E. E. & Sherk, D. (1981). Locus of Control as a Modifier of the Relationship Between Stressors and Moods. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41 (2), 357-369.
- Lipsey, M. W. & Wilson, D. B. (2001). *Practical Meta-Analysis*. Thousand Oaks, California; London; New Dehli: Sage Publications, Inc.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validity of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551-558.
- *Marcia, J. E. (1967). Ego identity status: Relationship to change in self-esteem, "general maladjustment" and authoritarianism. *Journal of Personality*, 35, 118-133.
- *Marcia, J. E., & Friedman, M. L. (1970). Ego identity status in college women. *Journal of Personality*, 38, 249-263.
- Marcia, J. E., Waterman, A. S., Matteson, D. R., Archer, S. L., & Orlofsky, J. L. (1993). *Ego Identity: A Handbook for Psychosocial Research*. New York: Springer-Verlag.
- Malin, S. Z. (1981). Ego identity status and second adult life structure in middle aged men and women. *Dissertation Abstracts International*, 43 (03), 876B. (UMI No. 8216824)
- Matteson, D. R. (1977). Exploration and commitment: Sex differences and methodological problems in the use of identity status categories. *Journal of Youth and Adolescence*, 6, 353-374.
- **Markstrom-Adams, C., & Adams, G. R. (1995). Gender, ethnic group, and grade differences in psychosocial functioning during middle adolescence? *Journal of Youth and Adolescence*, 24, 397-417.
- Mazalin, D., & Moore, S. (2004). Internet use, identity development and social anxiety among young adults. *Behaviour Change*, 21, 90-102.

- McAferly, M. L. (1993). The relationship between gender, ego identity status, psychological separation, and anxiety in late adolescent college students. *Dissertation Abstracts International*, 54 (06), 2098A. (UMI No. 9330426)
- McConnell, J. H. (1986). Correlates of identity for homosexual and heterosexual young men. *Dissertation Abstracts International*, 41 (05), 2198B. (UMI No. 8618146)
- *McMurphy, J. R. (1988). The relation of religious conversion type and attributional dispositions to identity status. *Dissertation Abstracts International*, 49 (04), 1409B. (UMI No. 8812285)
- Nagel, J. J. (1987). An examination of commitment to careers in music: Implications for alienation from vocational choice. *Dissertation Abstracts International*, 48 (05), 7754A. (UMI No. 8712181).
- Nowicki, S. & Strickland, B. R. (1973). A locus of control scale for children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 40 (1), 148-154.
- *Owen, R. G. (1984). Ego identity status distributions of Anglo and Cuban-American college males and tests of status-by culture interaction on measures of psychological development and self-esteem. *Dissertation Abstracts International*, 54 (04), 1304B. (UMI No. 8416309)
- Oshman, H., & Manosevitz, M. (1974). The impact of the identity crisis on the adjustment of late adolescent males. *Journal of Youth and Adolescence*, 3, 207-216.
- Parkes, K. (1984). Locus of Control, Cognitive Appraisal, and Coping in Stressful Episodes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46 (3), 655-668.
- Peterson, C. & Stunkard, A. J. (1992). Cognates of personal control: Locus of control, self-efficacy, and explanatory style. *Applied & Preventive Psychology*, 1, 111-117.
- Peterson, C., Maier, S. F., & Seligman, M. (1993). *Learned helplessness: a theory for the age of personal control*. New York: Oxford University Press, Inc.
- Phares, E. J. (1991). *Introduction to personality*. (3rd ed.) New York: HarperCollins Publishers Inc.
- Phinney, J. S. & Chavira, V. (1992). Ethnic identity and self-esteem: An exploratory longitudinal study. *Journal of Adolescence*, 15(3), 271-281.
- Rachman, S. (1977). The conditioning theory of fear-acquisition: a critical examination. *Behavioral Research and Therapy*, 15, 375-387.
- *Raphael, D. (1978). Identity status in high school females. *Adolescence*, 13, 627-641.
- Reiss, S. (1991). Expectancy model of fear, anxiety and panic. *Clinical Psychology Review*, 11, 141-153.
- Rodman, M. J. (1983). The relationship between the constructs of ego identity status and locus of control. *Dissertation Abstracts International*, 44 (02), 443A. (UMI No. 8314869)
- *Rothman, K. M. (1984). Multivariate analysis of the relationship of personal concerns to adolescent ego identity status. *Adolescence*, 19, 713-727.
- Rothman, K. M. (1984). Multivariate analysis of the relationship of personal concerns to adolescent ego identity status. *Adolescence*, 19, 713-727.
- Rotter, J. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80 (1), Whole No. 609.
- Rotter, J. (1971). External control and internal control. *Psychology today*, (5), 37-42.

- Rotter, J. (1975). Some Problems and Misconceptions Related to the Construct of Internal Versus External Control of Reinforcement. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 43* (1), 56-67.
- *Schilling, K. L. (1975). Ego identity status: A reevaluation and extension of construct validity. *Dissertation Abstracts International, 36* (12), 6398B. (UMI No. 7612123)
- Schoenfeldt, L. F. (1972). Test review. *Journal of Counseling Psychology, 19*(5), 468-470.
- Serafini, T. E., & Adams, G. R. (2002). Functions of identity: Scale construction and validity. *Identity: An International Journal of Theory and Research, 2*, 361-389.
- Serling, D. A. (1992). Parental alcoholism and career decision attitudes: An evaluation of two models. *Dissertation Abstracts International, 53* (11), 3853A. (UMI No. 9238270)
- Shelley M. & Pakenham, K. I. (2004). External health locus of control and general self-efficacy: Moderators of emotional distress among university students. *Australian Journal of Psychology, 56* (3), 191-199.
- Spielberger, C. D. (Ed.) (1972). *Anxiety: Current trends in theory and research*. New York: Academic Press.
- Spielberger, C. D. (1983) *State-Trait Anxiety Inventory (Form Y)*. Redwood City: Mind Garden, Inc.
- Sternklar, S. (1985). Cognitive development and separation anxiety as predictors of ego identity status and egocentrism. *Dissertation Abstracts International, 46* (11), 4030B. (UMI No. 8521545)
- Streitmatter, J. (1993). Gender differences in identity development: An examination of longitudinal data. *Adolescence, 28* (109), 55-66.
- Strongman, K. T. (1995). Theories of anxiety. *New Zealand Journal of Psychology, 24* (2), 4-10.
- Toder, N. L., & Marcia, J. E. (1973). Ego identity status and response to conformity pressure in college women. *Journal of Personality and Social Psychology, 26*, 287-294.
- Van Hoof, A. (1999). The Identity Status Field Re-reviewed: An Update of Unresolved and Neglected Issues with a View on Some Alternative Approaches. *Developmental Review, 19*, 497-556.
- Verdens helseorganisasjon. (1999). *ICD-10 Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser, kliniske beskrivelser og diagnostiske retningslinjer*. (10. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Wautier, G. A. (1999). Effects of ego identity status/type and gender role orientation on depression and anxiety in young adult college students with anxious or avoidant adult attachment styles. *Dissertation Abstracts International, 60* (10), 5236B. (UMI No. 9949153)
- Wautier, G., & Blume, L. B. (2004). The effects of ego identity, gender role, and attachment on depression and anxiety in young adults. *Identity: An International Journal of Theory and Research, 4*, 59-76.
- Wilson, S. S. (2003). Validation of the Identity Development Inventory with women from dysfunctional families and women with eating disorders. *Dissertation Abstracts International, 64* (09), 4658B. (UMI No. 3103694)
- Wires, J. W., Barocas, R., & Hollenbeck, A. R. (1994). Determinants of adolescent identity development: A cross-sequential study of boarding school boys. *Adolescence 29*(114), 361-378.
- *Zampich, C. L. (1980). Ego identity status, intimacy status and self-disclosure in adult men and women. *Dissertation Abstracts International, 42* (03), 1209B. (UMI No. 8118204)